

"SƏS" qəzeti mənim
üçün ən əziz qəzetdir

№ 160 (6843)

6 sentyabr 2023-cü il.
Qiyməti 60 qəpik

"Kimsə Xankəndinin açarlarını
azərbaycanlı komendanta təhvil
verməlidir"

10

Türkiyə Qarabağın bərpasında Azərbaycanla bir yerdədir

3

PREZİDENT İLHAM ƏLİYEV:
"Bu gün biz bərpa edilən Qarabağda və Zəngəzurda
yenə də Türkiyə-Azərbaycan birliyini görürük"

Ermənistanın seçimi: sülh, yoxsa müharibə?

*Paşinyan hər
iki yolda Qərblə
Rusiyanı
toqquşdurmaq
iddiasındadır*

4

Mənzilimizdə başqa şəxslər
qeydiyyatdarsa nə etməliyik?

12

Əli Kərimli təklənmişləri
özünə müavin təyin etdi

10

Acı verən şirin...

13

**Tarixi-mədəni sər-
vətlərimizə dövlət
qayğısı**

9

**Azərbaycanın haqq
işini hər zaman
dəstəkləyən təşkilat**

6

Slovakiya Azərbaycan-Avropa İttifaqı əlaqələrinin inkişafına töhfə verib

Prezident İlham Əliyev Slovakiya parlamenti sədrinin rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyətini qəbul edib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev sentyabrın 5-də Slovakiya parlamentinin sədri Boris Kolların rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyətini qəbul edib.

Söhbət zamanı ikitərəfli əlaqələrin inkişafından məmnunluq ifadə olundu, energetika sahəsində əməkdaşlığın çox yaxşı səviyyədə olduğu qeyd edildi. Bu baxımdan Slovakiyanın "Həmreylik Halqası" STRING layihəsində iştirakı əlaqələrimizin inkişafında çox mühüm hal kimi dəyərləndirildi.

Slovakiya nümayəndə heyətinin işğaldan azad edilmiş ərazilərimizə səfər edəcəyi məmnunluqla qeyd olundu və bunun hə-

min ərazilərdə həyata keçirilən genişmiqyaslı yenidənqurma və bərpa işləri ilə yaxından tanışlıq üçün yaxşı imkan yaradacağı bildirildi. Ağdam rayonunun Baş Qərənd kəndində Slovakiya tərəfindən həyata keçiriləcək "Smart village" - "Ağıllı kənd" layihəsinin önəmi vurğulandı. Görüşdə Slovakiyanın Azərbaycan-Avropa İttifaqı əlaqələrinin inkişafına töhfə verdiyi bildirildi.

Parlamentlərarası əməkdaşlıq məsələsinə toxunularaq Boris Kolların geniş nümayəndə heyəti ilə ölkəmizə səfərinin bu sahədə əməkdaşlığın genişləndirilməsi işinə töhfə verəcəyinə əminlik ifadə olundu.

Rəsmi xronika

Prezident İlham Əliyev Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2021-ci il 22 dekabr tarixli 1509 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasının Xüsusi Rabitə və İnformasiya Təhlükəsizliyi Dövlət Xidmətinin strukturu"nda dəyişiklik edilməsi haqqında Fərman imzalayıb.

Prezident İlham Əliyev Yeni Qubadlı - Laçın avtomobil yolunun layihələndirilməsi və tikintisi ilə bağlı tədbirlər haqqında Sərəncam imzalayıb.

Prezident İlham Əliyev Rusiya XİN-in Azərbaycan-Ermənistan münasibətlərinin normalaşdırılması üzrə xüsusi nümayəndəsini qəbul edib

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev sentyabrın 5-də Rusiya Federasiyasının Xarici İşlər Nazirliyinin (XİN) Azərbaycan-Ermənistan münasibətlərinin normalaşdırılması üzrə xüsusi nümayəndəsi İqor Xovayevi qəbul edib. Görüşdə regionda vəziyyət, Ağdam-Xankəndi və Laçın-Xankəndi yollarının açılması barədə müzakirələr aparıldı.

Dövlətimizin başçısı Azərbaycanın Qarabağ bölgəsinin erməni əhalisinin nü-

mayəndələrinin reinteqrasiya məsələləri ilə bağlı müzakirələrini aparılması üçün paytaxt Bakıya və ölkəmizin digər şəhərlərinə dövlət olunmasına baxmayaraq, onların bundan imtina etdiklərini diqqətə çatdırdı. İqor Xovayev Rusiyanın Azərbaycan ilə Ermənistan arasında münasibətlərin normalaşdırılması və regionda davamlı sülhün təmin olunması üçün səylərini bundan sonra da davam etdirəcəyini bildirdi.

Bəhreyn Krallığının ingilis dilində nəşr olunan "The Daily Tribune - News of Bahrain" qəzetində Azərbaycanın Səudiyyə Ərəbistanındakı səfiri Şahin Abdullayevin müəllifi olduğu "Qarabağda erməni təxribatları qarşısında münasibətlərin normalaşdırılmasının kövrək prosesi" seriyə həsr edilmiş məqalə dərc olunub.

AZƏRTAC xəbər verir ki, məqalədə 44 günlük müharibədə qalib gələn Azərbaycanın Ermənistanla beynəlxalq hüququn prinsipləri, o cümlədən ərazi bütövlüyü və beynəlxalq səviyyədə tanınmış sərhədlərin toxunulmazlığına hörmət prinsipləri əsasında sülh təklif etdiyi qeyd olunub. Müəllif diqqətə çatdırıb ki, Azərbaycan regionda davamlı sülh və sabitliyin bərqərar olmasının tərəfdarıdır və Ermənistanla münasibətlərin normalaşdırılması prosesinə hazırdır. Müharibədən sonra danışıqlar prosesində nikbinliyə baxmayaraq, Ermənistanın təsiri ilə bu mərhələnin dalana dirənmə ehtimalından bəhs edən səfir vurğulayıb ki, hazırda Ermənistan-Azərbaycan sülh danışıqları davam edir. Sülh müqaviləsi üzrə razılaşma yolunda maneələrdən biri də İrəvanın Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü açıq və yazılı şəkildə tanımaq istəməməsidir (baxmayaraq ki, Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan bu barədə bir neçə dəfə şifahi bəyanatlar verib).

Müəllif yazıda sülh prosesinə mane olan digər səbəblərin aradan qaldırılmasının zəruriliyini də qeyd

"Azərbaycan regionda davamlı sülh və sabitliyin bərqərar olmasının tərəfdarıdır"

Bəhreynin nüfuzlu qəzeti Azərbaycanın sülhsevər siyasətindən yazıb

edib. Buraya Ermənistanın konstitusiyası dəyişiklikləri etməsi, etnik-erməni separatçı quruma birtərəfli maliyyə dəstəyini dayandırması, erməni əsgərlərinin ikinci Qarabağ müharibəsinə son qoyan 10 noyabr 2020-ci il tarixli üçtərəfli Bəyanatın şərtləri ilə müəyyən edilmiş Rusiya sülhməramlı kontingentinin yerləşmə zonasına daxil olan ərazidən çıxarılması da daxildir. Yazıda Ermənistanın beynəlxalq ictimaiyyətə regiondakı mövcud vəziyyətlə bağlı təhrif olunmuş məlumatlar təqdim etdiyi, bununla da İrəvanın münasibətlərin normalaşdırılması prosesini mümkün qədər uzadaraq Azərbaycanın ərazi bütövlüyünə qarşı yönəlmiş siyasi proqramını həyata keçirmək üçün vaxt qazanmaq və bu məqsədlə yeni böhranlı vəziyyət yaratmaq istədiyi qeyd edilib.

Səfir Ermənistan tərəfindən təbliğ edilən "blokadanın" və ya "humanitar böhranın" mövcudluğu ilə bağlı bütün əsassız iddiaları qəti şəkildə rədd edib. Məqalədə Ermənistanın istifadə etdiyi "blokada" və "humanitar böhran" ifadələrinin İrəvanın Azərbaycana qarşı apardığı geniş təbliğat və nüfuzdan salma kampaniyasının təzahürü olduğu diqqətə

çatdırılıb. Müəllif 2023-cü il aprel 23-də Azərbaycanın öz suverenliyini və təhlükəsizliyini qorumaq hüququndan istifadə edərək Ermənistanla Azərbaycan arasında dövlət sərhədində - Laçın yolunun başlanğıcında sərhəd-keçid məntəqəsi yaratdığı, bu addımın beynəlxalq hüquq normalarına və ölkəmizin suveren hüququndan irəli gələn mövcud beynəlxalq təcrübəyə uyğun olaraq həyata keçirildiyi vurğulanıb.

Yazıda erməni tərəfinin yuxarıda adı çəkilən sərhəd-keçid məntəqəsinin "qanunsuzluğu" və ya onun transsərhəd keçidinin qarşısını alması ilə bağlı iddiaları təkzib edilib və

Beynəlxalq Ədalət Məhkəməsinin (BƏM) 6 iyul 2023-cü il tarixli qərarı diqqətə çatdırılıb.

Məqalədə Azərbaycan tərəfinin Ermənistanın iddialarının əksinə olaraq, Laçın sərhəd-keçid məntəqəsindən vətəndaşların, malların və nəqliyyat vasitələrinin qanuni, tənzimlənən və şəffaf keçidini təşkil etdiyi və həmin məntəqədən istifadə edən mülki əhalinin sayının xeyli artdığı bildirilib. Müəllif Azərbaycan tərəfinin dəfələrlə Ermənistanı sərhəd və gömrük institutları vasitəsilə insanların, malların və xidmətlərin şəffaf və təhlükəsiz transsərhəd keçidini təşviq edən

əməkdaşlığa çağırıldığını və bu müraziyyətlərin cavabsız qalmasının təəsüf doğurduğunu qeyd edib. Eyni zamanda, Azərbaycan Respublikasının humanitar və digər yüklərin Qarabağ bölgəsinə daşınması üçün Ağdam üzərindən Xankəndinə gedən şimal marşrutu kimi alternativ və daha qısa marşrutlara üstünlük verdiyi bildirilib. Bu kontekstdə Avropa Şurasının Prezidenti Şarl Mişelin Prezident İlham Əliyev və baş nazir Nikol Paşinyan arasında Brüsseldə keçirilən görüşün yekunlarına dair bəyanatında Ağdam-Xankəndi yolunun Qarabağ sakinlərinin həyatı tələbatlarının adekvat şəkildə ödənil-

məsini təmin etmək üçün vacib bir marşrut olduğunu vurğuladığı diqqətə çatdırılıb.

Müəllif Ermənistan tərəfinin Ağdam-Xankəndi, Füzuli-Şuşa-Xankəndi yollarına siyasi motivlərlə qarşı çıxdığını, Azərbaycan ərazisində yaratdığı qeyri-qanuni təcili rejimi vasitəsilə malların və xidmətlərin çatdırılmasının qarşısını almaq üçün qondarma ictimai etiraz aksiyaları təşkil etdiyini vurğulayıb. Diqqətə çatdırılıb ki, bu düşmən davranış etnik nifrətin artmasına şərait yaradır. Ermənistan qeyri-konstruktiv davranışı ilə Azərbaycanın Qarabağ bölgəsinin etnik erməni sakinlərinin bərabərhuquqlu vətəndaşlar kimi reinteqrasiyası səylərini sarsıtmağa çalışır. Bununla yanaşı, İrəvan Qarabağ bölgəsinin sadəcə erməni sakinlərindən öz çirkin məqsədləri - Azərbaycan qarşı etnik və milli zəmində nifrət və ayrı-seçkilik siyasətinin aləti kimi istifadə edir.

Yazıda Azərbaycan Respublikasının öz Konstitusiyasında, həmçinin tərəfdar çıxdığı beynəlxalq mexanizmlərdə təsbit olunmuş bütün müvafiq hüquq və azadlıqlara zəmanət verdiyi, öz sərhədləri daxilində yaşayan etnik ermənilərin rifahı üçün də təminat verməyə hazır olduğu qeyd edilib.

Ermenistanın 30 ilə yaxın bir müddətdə işğal altında saxladığı və Vətən müharibəsində əldə edilən parlaq Qələbə ilə azad edilən ərazilərimizdə bərpa-quruculuq layihələrinin icrası başlayandan ötən müddətdə bu prosesdə Türkiyə şirkətlərinin fəaliyyəti daha çox diqqət çəkib. Qardaş ölkə Əhməd-bəyli- Horadiz-Mincivan-Ağbend avtomobil və Horadiz-Mincivan- Ağbend dəmir yollarının salınmasında, Azərbaycan üçün strateji önəm daşıyan Füzuli-Şuşa avtomobil yolunun inşasında, eyni zamanda, Göygöl bölgəsindən Kəlbəcərə magistralları çəkilişində, habelə digər infrastruktur layihələrinin icrasında, tarixi abidələrimizin bərpasında səmərəli fəaliyyət göstərib.

Prezident İlham Əliyev Türkiyənin Qarabağın bərpasına böyük dəstək verdiyini daim xatırladı. Dövlətimizin başçısı Türkiyə Respublikasının Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın ölkəmizə rəsmi səfəri çərçivəsində mətbuata bəyanatında bu barədə deyib: "Bu gün biz bərpa edilən Qarabağda və Zəngəzurda yenə də Türkiyə-Azərbaycan birliyini görürük. Genişmiqyaslı bərpə-quruculuq işləri aparılır. Bu gün əziz qardaşımızla bərabər dəmir yolunun inşası ilə tanış olduq, "Dost Aqropark"ın açılışını birlikdə qeyd etdik. Bu da bu bölgəyə birinci özəl sərmayədir və bu aqroparkın adı da - "Dost Aqropark" özlüyündə hər şeyi deyir. İnşaat, yol çəkiliş işlərində Türkiyə şirkətləri bizimlə bərabər çalışır. Biz Türkiyə şirkətlərinə minnətdarıq ki, qısa müddət ərzində böyük işlər görür..."

Onu da qeyd etmək istərdim ki, işğal dövründə ermənilər tərəfindən basdırılan çoxsaylı minalar indi yüz minlərlə məcburi köçkünün öz dədə-baba yurdlarına qaytarılmasına ciddi maneə yaradıb. Doğrudu, Prezident İlham Əliyev Ermənistanı mina xəritələrini verməyə məcbur etmək üçün məqsədyönlü və prinsipial siyasət aparıb. Düşmən ölkə bununla bağlı tank və piyada əleyhinə minalanma xəritələrinin müəyyən hissəsini Azərbaycanla qayıtarıb. Lakin həmin xəritələrin böyük bir qisminə dəqiqlik öz ifadəsini tapmayıb. Türkiyə bu problemin həllində də Azərbaycana dəstəyini əsirgəməyib. Mina və partlayıcı qurğuların zərərsizləşdirilməsi üzrə qardaş ölkənin hərbi istehkamçıların ilk qrupu Azərbaycana hələ 2020-ci il noyabrın 30-da, yəni müharibə başa çatdıqdan 20 gün sonra göndərilib. Qrup Azərbaycan Ordusuna işğaldan azad edilmiş ərazilərin minalardan təmizlənməsində kömək göstərməyə başlayıb. Bunun üçün qardaş Türkiyə Azərbaycana "MEM-MAT" (Mexaniki Mina Təmizləmə Təchizatı) mina təmizləyən maşınlar göndərib. Bu dəstək artıq iki ildir ki, Qarabağ və Şərqi Zəngəzurun bərpası prosesində daha çox diqqət çəkir. Bölgədə tikinti işlərinin aparılmasına Türkiyə şirkətləri tərəfindən 1800 qardaş ölkə vətəndaşının cəlb olunması, onların Füzulidən sonra Zəngilan rayonunda da beynəlxalq hava limanının salınmasında, "Dost Aqropark"ın qurulmasında, "Azərbaycan-Türkiyə Beynəlxalq Məşə Təlim Mərkəzi", "Ağıllı Tinqçilik" və "Dostluq Məşəsi" Kompleksinin təşkilində fəal iştirak etmələri də bunun bariz ifadəsidir. Qardaş ölkənin Prezidenti mətbuata bəyanatında bu barədə fikirlərini geniş ifadə etdi. Türkiyənin dövlət başçısı dağıdılmış, yerlə yeksan olmuş bu bölgənin hazırda Prezident İlham Əliyevin liderliyi ilə bənzərinə az rast gəlinən böyük bir inkişaf həmləsi ilə yenidən dirçəldiyini, körpüləri, dəmir və avtomobil yollarını, magistrallarla yenidən qurulduğunu iftixarla, dost, qardaş fərəhi, təəssübkeşliyi ilə vurğuladı.

Bütün bunlar

**SƏRHƏD TANIMAYAN
TÜRKİYƏ VƏ
AZƏRBAYCAN**

Türkiyə Qarabağın bərpasında Azərbaycanla bir yerdədir

PREZİDENT İLHAM ƏLİYEV: "Bu gün biz bərpa edilən Qarabağda və Zəngəzurda yenə də Türkiyə-Azərbaycan birliyini görürük"

**LİDERLƏRİNİN
QARDAŞLIĞI, İKİ DÖVLƏT,
BİR YUMRUQ HƏMRƏYLİYİ
BİRLİYİNİN, DAR GÜNDƏ,
XOŞ GÜNDƏ BİR YERDƏ
OLMASININ SARSILMAZ
BİRLİYİDİR**

Bəli, bu gün Türkiyə və Azərbaycan liderlərinin qardaşlığı, iki dövlət bir yumruq həmrəyliyi birliyi, dar gündə, xoş gündə bir yerdə olması sarsılmaz birliyin əyani təzahürüdür. Çünki Azərbaycan və Türkiyə münasibətləri maraqlara deyil, dəyərlərə əsaslanır. Bu sərhəd tanımayan qardaşlıq birliyi. Və hər iki qardaş dövlətlərin liderləri və xalqı bir daha dünyaya nümayiş etdirdi ki, bu sarsılmaz qardaşlıq birliyi təkə dövlətlərarası səviyyədə deyil, dövlət başçıları səviyyəsində deyil, insanlar səviyyəsində də əsl qardaşlıq əlaqələrinin təsdiqidir və bu bütün dünya üçün bir nümunədir. Öz maraqları üçün min oyunlar oynayan, hər cür addımlara gedən, mənəviyyatsızlıqları sərhəd tanımayan xarici siyasi dairələr qarşısına Azərbaycan və Türkiyə Prezidentləri bu dəyərlərin gücü ilə çıxırlar, onlara öz yerlərini göstərirlər. Bu iki liderin uca şəxsiyyətinə, məniyyətinə, mənəviyyatına, dəyərlərə bağlılığına yaraşan da elə məhz budur! Çünki Azərbaycan xalqı bu sarsılmaz birliyin qüdrətinə 44 günlük şanlı Vətən müharibəsində gördü və bütün dünya bir daha şahid oldu. Və qələbədən də sonra Türkiyə həmişə olduğu kimi, yenə də haqq işimizi müdafiə edərək Qarabağın azadlığa qovuşdurulmasında Azərbaycana həm mənəvi, həm də siyasi dəstək oldu. Həmin dövrdə nə qədər beynəlxalq təzyiqlərlə qarşılaşsa da, qardaş ölkə bu mövqeyindən bir addım

da geri çəkilmədi, daim Azərbaycanın yanında oldu.

Azərbaycan və Türkiyə 2021-ci il 15 iyunda iki dost, qardaş ölkə arasında müttəfiqlik sənədinin - Milli Qurtuluş Günündə Qarabağımızın tacı, musiqi beşiyimiz Şuşada "Şuşa Bəyannamə"sini imzalanması dünyaya bu birliyin, həmrəyliyin gələcəyi ilə bağlı bir çox məqamları çatdırdı. Vətən müharibəsində dünyaya "Azərbaycan tək deyil" mesajını ünvanlayan Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan Şuşadan "Bizim gücümüz Azərbaycanın gücü, Azərbaycanın gücü də bizim gücümüzdür" bəyan etdi.

Budur qardaş dayağı, budur çətin günün sınağından çıxmaq. Budur - bir millət, iki dövlət münasibəti.

**"BU GÜN DƏ BİZ BİR
YERDƏYİK, QARABAĞIN
İNŞASINDA BƏRABƏR,
ÇİYİN-ÇİYİNƏ ÇALIŞIRIQ"**

Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanla birlikdə Rize-Artvin Hava Limanının açılışında iştirak edən Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev çıxışı zamanı bir daha bu birliyin əbədi və sarsılmaz olduğunu bildirdi: Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Türkiyəyə səfəri zamanı bildirib ki, bu gün Qarabağın bərpasında da qardaş Türkiyə Azərbaycanla bir yerdədir. Bir çox Türkiyə şirkətləri, o cümlədən Rize-Artvin hava limanının inşası üçün şirkət də Qarabağda bərpa işləri ilə məşğuldur. Dövlət başçımızın da söylədiyi kimi: "Bu siyasət bizə atalarımızdan qalan mirasdır, atalarımızın vəsiyyətidir və biz bu vəsiyyəyə sadıq. Bu gün iki qardaş ölkənin münasibətlərinin ən yüksək səviyyəyə çatmasında dövlət başçıları arasında mövcud olan dostluq əlaqələrinin

rolu böyükdür. Prezident İlham Əliyev və Prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğan arasında möhkəm dostluq təkə iki ölkə arasında münasibətlərin inkişafına deyil, bütün türk dünyasında əlaqələrin möhkəmlənməsinə xidmət edir".

Həmişəki kimi, bu gün də Qarabağın bərpası işində türk qardaşlarımız bizimlə bərabər çalışır: "Minlərlə türk qardaşlarımız bu gün Azərbaycanda Qarabağın inşası ilə bağlı öz işini görür, öz sözünü deyir". Budur qardaş dayağı, budur çətin günün sınağından çıxmaq. Budur - bir millət, iki dövlət münasibəti.

Bəli, bu gün Türkiyə kimi bir güclü dövlətin Azərbaycanla bir olması çox dövlətlərin qısqanclığına səbəb olub. Ancaq bir məqamı anlamaq lazımdır ki, Azərbaycan-Türkiyə illərin sınağından çıxmış, bu birlik möhkəmlənmişdir. Bu birliyi isə heç bir qüvvə sındıra bilməz! Sındıra da bilmədi. Və bu gün Türkiyə və Azərbaycan liderlərinin mütəmadi görüşləri iki dövlətin sarsılmaz birliyinin əyani təzahürüdür. Çünki Azərbaycan və Türkiyə münasibətləri maraqlara deyil, dəyərlərə əsaslanır. Və bu bütün dünya üçün bir nümunədir. Öz maraqları üçün min oyunlar oynayan, hər cür addımlara gedən, mənəviyyatsızlıqları sərhəd tanımayan xarici siyasi dairələr qarşısına Azərbaycan və Türkiyə Prezidentləri bu dəyərlərin gücü ilə çıxırlar. Onlara öz yerlərini göstərirlər. Bu iki liderin uca şəxsiyyətinə, məniyyətinə, mənəviyyatına, dəyərlərə bağlılığına yaraşan da elə məhz budur!

Dövlət başçımızın söylədiyi kimi: "Bundan sonra da Türkiyə və Azərbaycan yüksələn xətlə ancaq və ancaq irəliyə gedəcək!".

RƏFİQƏ KAMALQIZI

Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyanın əsl simasını üzə çıxarmaq o qədər də asan deyil. Niyə? Ona görə yox ki, dərin siyasətçidir və siyasi gedişləri ilə hamını çəş-baş qoyur. Ona görə ki, Nikol dövlət başçıları arasında az-az rast gəlinən yalançı və "moşennik"dir. "Qarabağ Ermənistanıdır" kəlməsinə görə başı dərddə giren Paşinyan bədelini ağır ödədi, Azərbaycan Ordusu onun rəhbərlik etdiyi silahlı qüvvələri torpaqlarımızdan iti qovan kimi qovdu. Mühəribədən sonrakı dövrdə Ermənistanın baş naziri "bütün dünya ölkələri Qarabağı Azərbaycanın ərazisi hesab edir" və "Ermənistan da Qarabağı Azərbaycanın suveren ərazisi kimi qəbul edir" deməsi bəzilərinə bir arxayınlıq yaradı. Düşündülər ki, əgər bunu tərəflərdən birinin lideri rəsmi şəkildə, həm də bir neçə tribunadan bəyan edirsə, deməli burada yalan ola bilməz. Çox təəssüf ki, bu baş Verdi, Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan yalan danışmaqla, nə qədər siyasi "moşennik" olduğunu isbat etdi. Çünki, əvvəlki fikirlərini bu gün təkrar etmir, Qarabağın Azərbaycanın ərazisi olduğunu inkar etməyə cəsarəti çatmasa da, bunu dolayısı ilə təsdiqləyir, yeni "Qarabağda yaşayan ermənilərin hüquqları tanınmalı, beynəlxalq təşkilatların nəzarəti və mandatı ilə Stepanakert-Bakı ikiterəfli əlaqələri qurulmalıdır", kimi qəbuləlməz şərtlər irəli sürür.

Əlbəttə, Paşinyanın mövqeyi məsələnin həllində sıfırıncı nöqtəyə qayıtmaqdır. Yeni münaqişənin başlanğıcında ermənilərin dərdi nə idisə, bu gün də onu bizə diqtə etməyə cəhd edirlər. Birinci Qarabağ müharibəsində Azərbaycanın bütün addımları separatçılığın kökünü kəsməyə, ərazi bütövlüyümüzə uzanan əlləri kəsməyə hesablanmışdı. İkinci Qarabağ müharibəsində də

Ermənistanın seçimi: sülh, yoxsa müharibə?

Paşinyan hər iki yolda Qərblə Rusiyanı toqquşdurmaq iddiasındadır

mövqeyimiz dəyişmədi. Niyətimiz işğala son qoymaq və ermənilərə ikinci erməni dövlətini yaratmağa imkan verməmək idi. Əgər erməni lider bu günə qədər ona verilən dərddən nəticə çıxarmayıb əvvəlki düşüncədə qalmaq üstün tutursa, onda işğalçıya verilən ən son cəzanın nə olduğunu Paşinyana bir daha dadızdırmalıyıq, başqa yol yoxdur, bütün variantlar tükənib.

Paşinyan ikili oyun oynamağa cəhd edir. Öz ağılına görə Şərqlə Qərbi, NATO ilə KTMT-ni, ABŞ-la Rusiyanı Ermənistanda qarşı-qarşıya gətirir. Özünü arbitr rolunda görən İrəvan dueldə kimin qalib gələcəyini müəyyən etmək istəyir. Bütünlüklə Rusiyadan asılı olan Ermənistan Qərbin şirnikləndirici təkliflərinə aldanaraq Moskvaya kəllə atır, "Cənubi Qafqazda Rusiyanın boşalan yerinə Fransanı gətirməyə" çalışır. Düşünür ki, Rusiyanın Ukrayna müharibəsinə başı qarışdığından onun Cənubi Qafqaza təsiri imkanları artıq yoxdur. İrəvanın özü isə təkbaşına heç nə edə bilməz. Ona görə də ağasız qala bilməyən İrəvan çıxış yolunu Qərbin regiona gelişində görür. Amma unudur ki, Azərbaycandan fərqli olaraq Ermənistanın "kupça"sı Rusiyaya məxsusdur. İrəvan istəsə də "böyük qardaş", yaxud "böyük bacı"nı kəndi başına seçə bilməz.

Rusiya Cənubi Qafqazdan uzaqlaşımı?

Hər kəs Paşinyanın peyğəmbərlik ifadəsini eşitməli və görməlidir: "Bir gün biz oynacağıq və Rusiyanın burada olmadığını görəyik". Ermənistandakı siyasi ekspertlərin ümumi fikri belədir ki, baş naziri Nikol Paşinyanın "La Repubblica" qəzetinin jurnalistinə verdiyi müsahibədən Kremlin necə bombalandığını təsəvvür etmək olar. Onlar düşünür ki, bəli, Rusiyanın təbliğat mediası da Paşinyana yayılım atəşi təşkil edə bilər. Baş nazirin Kremlə söylədiyi fikirlərə əsaslanaraq, heç kim dürüst nəse cavab vermə bilmir. Bu, hakimin özünə qarşı ittiham irəli sürməsinə bənzəyir. Rusiya prezidenti Vladimir Putinin və onun yaxın çevrəsinin onsuz da kifayət qədər problemləri var, onları işdə həddən artıq çox günahlandırır və onların hamıya cavab verməyə nə gücü, nə də imkanı var. Və Paşinyan haqlıdır. Rusiya özü atdığı və ya atmadığı addımlara görə bölgədən geri çəkilir. Rusiya bu yola bu gün daxil deyil. Ümumiyyətlə, hər şey 2016-cı ilin aprelində başladı, o zaman başladı ki, Kreml Azərbaycanın 4 günlük döyüşdə qarşısını ala bilmədi. Ki bir daha Qarabağa və Ermənistana qarşı müharibəyə başlamaq

ağına gəlməsin.

Cinayətə görə cəzanın olmaması yeni cinayətə səbəb olur. 2020-ci ilin sentyabrında biz bu nəzəriyyənin sübutunu gördük. Kreml Ermənistanın hərbi təxribata hazırlaşdığını görməyə bilməzdi. Rusiyanın bir işarəsi lazım idi ki, nəyinki lokal müharibəni dayandırın, o cümlədən bütövlükdə bütün müharibəyə son qoysun. Ermənilər müharibə başlayandan sonra Vladimir Putinin hərəkətini və reaksiyasını qorxaqlıq adlandırırlar. Onlar düşünür ki, Rusiya sadəcə olaraq Ermənistanın müdafiəsinə qalxmaqdan qorxdı: "Bəli, belə bir versiya var ki, bu, daha çox onun Ukraynadakı müharibəyə hazırlığı ilə bağlı olub, amma yenə də bütün bunları primitiv bəhanədən başqa bir şey deyil. ABŞ-a bərabər real imperiya statusunu id-

da gətirmədiyimiz şəkildə Ukraynaya dəstək verirlər. Bəs Putin? O, davamlı olaraq Paşinyandan qaçır, telefon zənglərinə cavab vermirdi. Və buna baxmayaraq, o, rəsmi Bakının o qədər xoşuna gəldiyini bəyan etdi ki, "müharibə Azərbaycanın dünya tərəfindən tanınan ərazisində gedir". Və bu qorxaqlıq idi. Çünki müharibə erməni xalqına qarşı gedirdi, hətta Böyük Pyotr da onu hər cür qorumağı və qorumağı vəsiyyət etmişdi. Putinin özü də ilk prezident seçildiyi gün bu fikirləri demişdi. Öz indi öz derisini qoruyur. Onun buna hazır olduğunu bütün dünya Yevgeni Priqojin və Vagner PMC-nin iğtişahları zamanı gördü. Eyni zamanda məlum oldu ki, Putinin Rusiyada sadəcə olaraq real dəstəyi yoxdur".

Paşinyan elə düşünür ki, Putin artıq bi-

dia edənlər öz statuslarını hər zaman və hər yerdə vurğulamalıdır. O cümlədən döyüş meydanında, müttəfiqlərini dəstəkləməklə".

Erməni siyasilər məsələyə bir az da başqa tərəfdən yanaşmağa cəhd edirlər: "ABŞ və Böyük Britaniya hətta Rusiya ilə müharibəyə belə getmədən, indi heç vaxt ağılımıza

tib, yaxud bitirilib. Ona görə də öz ağasının, sahibinin ələhinə geninə-boluna tənqid və təhqirlər yağdırır. O, italyalı jurnalistə müsahibəsində məhz bunu deyib: "Yeganə sual, bunun nə vaxt gerçəkləşəcəyi tarixdir.

Ardı Səh. 5

Ermənistanın seçimi: sülh, yoxsa müharibə?

Paşinyan hər iki yolda Qərblə Rusiyanı toqquşdurmaq iddiasındadır

Əvvəli Səh. 4

Amma bu diktatorun varisi çox uzun müddət erməni xalqından bağışlanma diləməli olacaq. Hər bir xəyanət halına görə. Düşmənlərimizin güllesindən hər ölüm üçün. Çünki Ermənistanın təhlükəsizliyinin qarantı olan Rusiya buna birbaşa cavabdehdir. O, həm də Azərbaycanın təkə Qarabağın çox hissəsini deyil, həm də Ermənistanın suveren ərazilərini işğal etməsi faktına görə məsuliyyət daşıyır. Kremldə isə heç kim deyə bilməyəcək ki, bu, belə deyil və ya ölkəmizin onlarla bağlı olduğu ümidlərdən xəbərsizdir".

Əslində o, Kreml rəhbərliyini divara sıxışdırmağa cəhd edib: "Biz rusiyalı tərəfdaşlarımızla danışıqda bəzən görürük ki, Rusiya atdığı və ya atmadığı addımlara görə regionu tərk edir". Baş nazirinin əsas mesajı çox konkret bir ifadədən ibarətdir: "Bir gün biz oyanaçağıq və Rusiyanın burada olmadığını görəcəyik". Paşinyan Ermənistanın təhlükəsizlik baxımından Rusiyadan asılılığının səhv olduğunu bildirib.

Onun fikrincə, indi Rusiya Ermənistanın təhlükəsizlik ehtiyaclarını istəsə belə, təmin edə bilməzdi: "Ermənistanın təhlükəsizlik arxitekturası, o cümlədən silah və sursat alışı da "99,999% Rusiya ilə bağlı idi. Ancaq bu gün Rusiyanın silah və sursata ehtiyacı olduğu bir vaxtda aydındır ki, istəsə belə, Rusiya Federasiyası Ermənistanın təhlükəsizlik ehtiyaclarını təmin edə bilməyəcək. Bu nümunə bizə göstərməlidir ki, təhlükəsizlik sahəsində asılılıq və ya yalnız bir mərkəzə bağlı olmaq özlüyündə strateji səhvdir. Ermənistan hakimiyyəti hazırda təhlükəsizlik siyasətini "şəxsləndirmək üçün çox qeyri-müəyyən cəhdlər edir. Biz Rusiya Federasiyasının Cənubi Qafqazı bir gün, ay və ya bir ildə tərk edib-etməməsi hallarını görmüşük".

Bu gün Qərb Ermənistana Rusiyanı regiondan sıxışdırmaq üçün tədbirlər görməyə sövq edir. Buna cavab olaraq Ermənistan Rusiyanın "atdığı və ya atmadığı addımlara görə" müstəqil çıxışını qeyd edir. Paşinyan Rusiya sülhməramlılarının 9 noyabr 2020-ci il tarixli üçtərəfli bəyanata uyğun olaraq öz missiyanı yerinə yetirmədiyini deyib. O qeyd edib ki, onlar Qarabağa gedən Laçın yoluna: "İki səbəb ola bilər: ya Rusiya Federasiyası Laçın dəhlizinə nəzarəti saxlaya bilmir, ya da saxlamaq istəmir. Hər ikisi, fikrimizcə, problemdir".

Paşinyan yenə Qarabağdan danışır

Hər kəs bilir ki, Paşinyan Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin "Dağlıq Qarabağ"ın ərazi vahidi kimi mövcud deyil, xatırlamalarını unutmayıb. Amma Paşinyan yenə "Qarabağda təhlükəsizliyin təmin olunmayana qədər həll olunmadığı" barədə bəyanat səsləndirməklə, əslində tərəfləri hələ sönməmiş münaqişəyə çağırır. Qarabağ ermənilərinin "hüquqlarının müdafiəsi" adı altında beynəlxalq təşkilatların mandatı altında hansısa gücləri regiona gətirmək istəyir.

Paşinyan Rusiyanın Qarabağdakı sülhməramlı qüvvələri üçtərəfli bəyanatın üzərinə götürdüyü missiyanı yerinə yetirmədiyini əsas gətirərək onları ittiham edib. Əlbəttə baş nazir bunu Avropa ölkəsində dərc olunan qəzetə müsahibəsində bildirib. Yəni, onun söylədiyi fikirlərin daha çox kimə, hansı oxucuya ünvanlandığı dəqiqləşdirməliyə. Paşinyan Rusiya mətbuatına bir, Qərb mətbuatına tam fərqli mövqe bildirir və ya, yerli mediaya isə hər ikisini tənqid üzərində qurur. Deməli, Paşinyan bütün tərəflərə yalan danışır, vahid mövqedə olmaqdan qorxur. Paşinyan Qarabağla birlikdə Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü (86,6 min kvadrat kilometr) ictimai şəkildə tanısa da, məsələ quru sözdən o yana keçmir. Nikol

Bakı ilə sülh müqaviləsi imzalamağa özündə cəsarət tapa bilmir. Üstəlik, son aylar İrəvan tərəfindən sərhəd bölgəsində vəziyyətin gərginləşməsi müşahidə olunur. Azərbaycan ərazilərinin atəşə tutulması və təxribat cəhdləri artıq müntəzəm xarakter alıb. Bu isə o deməkdir ki, İrəvan əvvəlki razılıqlardan geri çəkilmək kursunu götürüb.

Paşinyanın Qarabağdakı separatçıların qondarma "müstəqillik günü" ilə bağlı müraciəti, daha sonra İtaliya mediasına müsahibəsində dedikləri Ermənistanın sülh sazişi imzalamaqdan uzaq olduğunu göstərir. Nikol səhər başqa, axşam başqa söz deyir və beləcə prosesi uzada biləcəyini düşünür. 44 günlük müharibədən ötən üç il ərzində baş verənlərdən çıxan nəticə də artıq qətiləşib: Bakı Qarabağda "müstəqillik", "öz müqəddəratını təyin etmə" iddialarını sıradan çıxarmadan, bu iddiada olan separatçıları dəfn etmədən nə sülh sazişi imzalanacaq, nə də Ermənistan ərazi iddialarından imtina edəcək.

Ermənistanın müxalifət təmsilçiləri, o cümlədən keçmiş prezident Serj Sərkisyan ölkəsinin və "Qarabağ"ın onlar üçün hazırkı ağır durumunun səbəbini Nikol Paşinyanın hakimiyyətini davam etməsiylə əlaqələndirirlər. Onlar hesab edirlər ki, nə qədər ki Nikol Paşinyan baş nazirdir, vəziyyət onlar üçün daha da çətinləşəcək, Azərbaycan Qarabağın tamamı ilə yanaşı, Qərbi Zəngəzura da nəzarət edəcək. Ermənistanın keçmiş xarici işlər naziri Vardan Oskanyan Paşinyanın istefasını tələb etməsə də, baş nazirdən Azərbaycanın ərazi bütövlüyü ilə bağlı açıqlamasını geri götürməsinə tələb edir: "Başımıza gələn bəlalər Nikol Paşinyanın Qarabağ daxil Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü tanımasıyla bağlıdır". Oskanyan hesab edir ki, Paşinyanın bu açıqlamasından sonra beynəlxalq aləmin Azərbaycana təzyiq etmək imkanları minimuma enib.

Erməni radikalların məntiqinə görə, Nikol Paşinyan istefa versə və ya Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü tanımaqdan imtina etsə, vəziyyəti öz xeyirlərinə düzəldə biləcəklər. Bunlar anlamaq istəməzlər ki, İkinci Qarabağ müharibəsi bölgədəki şərtləri dəyişib, Paşinyanın yerində kim olursa-olsun, Azərbaycan Qarabağın tamamını nəzarətə götürmək siyasətindən imtina edəndə deyil. Düyünəyə basılıb, gerigönüş olmayacaq. Bu, yaxın 35 ildə separatizmlə mübarizədə minlərlə vətəndaşını itirən, qətlamlar gören Azərbaycan cəmiyyətini sifarişidir.

Ermənistanın keçmiş prezidenti Serj Sarkisyan Qarabağ ətrafında vəziyyətin dəyişəcəyi barədə utopik fikirlər səsləndirir. İrəvanda müxalifətin mitinqində jurnalistlərlə söhbətində o, mövcud vəziyyətdən çıxmaq üçün Ermənistan rəhbərliyinin dəyişdirilməsinin vacibliyini vurğulayıb. Onun sözlərinə görə, bundan sonra "hər şey öz yerinə düşəcək". Bəli, keçmiş prezident Sarkisyan anlamaq istəmir ki, toplananların yerini dəyişməklə cəmiyyət dəyişmir. 2016-cı il Aprel döyüşlərində Azərbaycan əsgəri Sarkisyanın komandanı olduğu "məğlubedilməz ordu"nu 4 gün ərzində diz çökdürmüşdü.

Ermənistanın ikinci prezidenti, bəbək qatili Robert Köçəryan da baş nazirin istefa məsələsinə reaksiya verib. Əvvəlcə Köçəryan Arayik Arutyunyanın istefasını şərh edib. O, jurnalistlərə: "Mən sevindim" deyib. Rusiyanın "5-ci kolon"unun ən sadək köpəklərindən olan Koçaryanı sevindirən bəzi hadisələr var. Onlardan biri və birincisi Paşinyanın istefasıdır ki, bu da onun və digər rusiyapərəstlərin yenidən hakimiyyətə gəlməsini təmin edə bilər. Amma çox güman ki, ermənilər ikinci dəfə palçığa batmaq istəməzlər. Əks təqdirdə

Zatulin: Paşinyan Rusiyadan qaçır

"Dövlət Duması Paşinyanın Rusiya Federasiyasına qarşı düşmən münasibətindən şübhələnirdi. Ermənistanın baş naziri Rusiya qarşı "getdikcə daha alçaq" bəyanatlar verirdi". Bu fikri parlamentin Aşağı Palatasının MDB işləri üzrə komitəsi sədrinin birinci müavini Konstantin Zatulin "Qovorit Moskva" radiostansiyasına müsahibəsində bölüşüb.

"Paşinyan Rusiya haqqında getdikcə daha çox, daha açıq və daha çox riyakarcasına danışır. Nümayəndə heyətlərimizlə rəsmi danışıqlar zamanı Paşinyan getdikcə daha çox düşməncəsinə davranır. O hesab edir ki, müxalifət kifayət qədər güclü deyil və keçmişin günahlarında ayrı-seçkilik etmədən ittiham olunmaqla kifayət qədər güzəştə gedir. Paşinyan əgər uğur qazansa, Ermənistanı "alsat"ın əsas məna daşdığı, şəxsi rifahdan başqa mühüm milli maraqların olmadığı adi Yaxın Şərq ölkəsi mövqeyinə aparacaq. Artıq onun çevrəsində türklərlə, azərbaycanlılarla və sairə ortaq biznesə sahib olanlar var ki, əvvəllər bu, qətiyyən mümkün deyildi".

Rusiya-Ukrayna müharibəsinin bitməsinə kimlər istəmir?

POLİTOLOQ ŞƏRH ETDİ

"Rusiya-Ukrayna müharibəsinin davam etməsinə istəyən qüvvələr var. Bu müharibənin uzunmüddətli olması, bir çox global maliyyə şəbəkələrinə milyardlar qazandırır. Təbii ki, silah istehsalı ilə məşğul olan sənaye boslari müharibənin daha çox davam etməsinə istəyir. Çünki bu gün xüsusilə Qərbdə bütün silah istehsal edən müəssisələr demək olar ki, fasiləsiz işləyirlər. Hətta onlar sifarişləri belə çatdırıb bilmirlər. Ukraynanın tədarüklərini təmin etməklə yanaşı, bu ölkəyə silah yardımı edən bütün NATO üzvü ölkələri üst-üstə sifariş verməkdədir. Belə bir sifariş bolluğu və milyardların fonunda silah boslari niyə müharibənin bitməsinə istəsinlər?!". Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında politoloq Natiq Miri deyib.

"Bildiyiniz kimi, bu silah boslariının bütün ölkələrdə həmin dövlətin siyasətinə böyük təsir imkanları var. Bu baxımdan müəyyən mənada onlar müharibənin bitib-bitməməsi ilə bağlı konkret hansısa siyasi qərarlara da təsir imkanlarını özlərində saxlayırlar. Paralel olaraq bəzi dövlətlər də var ki, onlar da bu müharibənin bitməsinə istəməzlər. Çünki müharibənin başladılmasında əsas qayə Rusiyanın çökdürülməsi, Qərb dünyasının rəqibi olmaqdan çıxarılması idi",- deyə o əlavə edib.

Politoloq sözlərinə davam edərək bildirib ki, bu gün hələ ki Rusiyanın zəifləməsinə tam şəkildə nail olunmayıb: "Hələ də Ukraynanın müəyyən əraziləri Rusiyanın işğalı altındadır. Nəhayət, Rusiyanın "dostu" sayılan Çin də bu müharibənin qurtarmasını qismən arzulamır. Çin də müəyyən mənada Rusiyanın bu müharibədən tam zəifləmiş şəkildə çıxmasını istəyir. Belə olduğu halda Rusiya Çinə möhtac qalmış olacaq. Əgər heç bir geosiyasi maraq güdmədən bu müharibənin bitməsinə istəyən bir ölkə varsa, o da Türkiyədir. Ona görə də Türkiyə növbəti dəfə öz vasitəçilik missiyanı təqdim edib".

L. Sərraf

Rəhbər dəyişikliyi qiymətlərə necə təsir göstərəcək?

İQTİSADÇI DANIŞDI

"Sözsüz ki, AZAL-da qiymət siyasəti ölkə turizminə mənfi təsir göstərir. Qiymətin baha olması turistik səfərlərin sayının azalmasına səbəb olur. Yaxşı olardı ki, yeni rəhbərlik bu məsələləri nəzərə alsın". Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında iqtisadçı Eyyub Kərimli deyib.

Onun sözlərinə görə, digər ölkələrlə müqayisədə Azərbaycanda biletlərin qiyməti çox baha idi: "Bu baxımdan AZAL qiymətləri standartlara və bu sahədə olan rəqabətə uyğun tənzimləsə daha yaxşı olar. Çünki AZAL ölkədə tək monopolis şirkətdir.

Hesab edirəm ki, bu cür məsələlər rəhbərliyin dəyişməsi ilə deyil, daha çox rəqabətin artması ilə həll olunur. Əgər bu gün ölkədə başqa şirkətlər üçün də imkanlar yaradılsa, rəqabət mühiti formalaşar. Sözsüz ki, bu rəqabət mühitində qiymətlər daha liberal ola bilər. Yəni, iqtisadi münasibətlər sistemi elə qurulmalıdır ki, qiymətlər şəffaf rəqabətə uyğun olaraq formalaşsın. Bu, həm şirkətlərin inkişafına, həm xidmətin keyfiyyətinə, həm də uçuşlarla bağlı turizm sektoruna öz müsbət təsirini göstərir".

Ləman

Azərbaycanın ötən əsrin 90-cı illərinin əvvəllərində erməni təcavüzünə məruz qaldığı, informasiya-təbliğat imkanları zəif və məhdudd olduğu zamanda ölkəmizin haqlı mövqeyi İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı tərəfindən dəstəklənib, təcavüzün ağır nəticələrinin dünya ictimaiyyətinə çatdırılmasında müstəsna rol oynayıb. Dünya təşkilatları ilə əməkdaşlıq və dostluq münasibətlərinin inkişafı ölkəmizin xarici siyasət kursunda prioritet istiqamətlərdən olduğundan müstəqil Azərbaycan "İslam dünyasının BMT-si" adlandırılan İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının da fəal üzvüdür. Əlbəttə ki, müxtəlif sahələrdə iqtisadi, siyasi, sosial və s. qurulan əməkdaşlıq münasibətləri dövrlər arasında qarşılıqlı anlaşmanın yaranmasına və davamlı olmasına öz təsirini göstərir. Tarixi keçmiş, dini, mədəni və mənəvi dəyərləri ilə İslam dünyasının ayrılmaz hissəsi olan Azərbaycanın bu təşkilata üzvlüyü ilə beynəlxalq aləmdə respublikamızın qarşısında yeni imkanlar açılıb. Hazırda Azərbaycan təşkilatının fəal üzvlərindən biri kimi, müsəlman dünyasının üzləşdiyi cari problemlərin həllində iştirak edir, təşkilatın qarşısında duran vəzifələrin yerinə yetirilməsində qətiyyət və təşəbbüskarlıq göstərir.

İSLAM HƏMRƏYLIYININ GÜCLƏNDİRİLMƏSİNDƏ DÖVLƏTİMİZİN ARDICI SIYASƏTİ

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin vurğuladığı kimi, Azərbaycanın xarici siyasət prioritetlərində müsəlman ölkələri ilə əməkdaşlığı xüsusi yer tutur. Bu əməkdaşlığın həm ikitərəfli, həm də beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində uğurla aparıldığını bildirmişdir. Dövlətimizin başçısı ölkəmizin İOT ilə səmərəli əməkdaşlıq həyata keçirdiyini vurğulayaraq, Azərbaycanın İslam həmrəyliyi gücləndirilməsi işində çox fəal çalışdığını qeyd etmişdir. İslam həmrəyliyi gücləndirilməsi məqsədi ilə Azərbaycan dövləti ardıcıl olaraq siyasət yürüdü. Bildiyimiz kimi, Azərbaycan 2017-ci ildə "İslam Həmrəyliyi Oyunları"nı qəbul etdi, ölkəmizdə Cənab İlham Əliyevin Sərəncamı ilə "İslam Həmrəyliyi İli" elan olundu. Bu, İslam ölkələrinin birliyinə verilən ən böyük töhfə oldu. IV İslam Həmrəyliyi Oyunlarına Azərbaycanın ev sahibliyi etməsi birliyin nümayişidir.

İOT ERMƏNİLƏRİN TÖRƏTDİKLƏRİ VANDALİZM ƏMƏLLƏRİ İLƏ TANIŞ OLUBLAR

Bildiyimiz kimi, İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı torpaqlarımızın 20 faizinin Ermənistan tərəfindən işğalı ilə nəticələnmiş münaqişənin həlli ilə bağlı bir neçə qətnamə qəbul etmişdi. İOT Xarici İşlər Nazirlərinin Şurası tərəfindən "Ermənistan Respublikasının Azərbaycan Respublikasına qarşı təcavüzü", "Azərbaycana iqtisadi yardımın göstərilməsi" və "Ermənistan Respublikasının Azərbaycan Respublikasına qarşı təcavüzü nəticəsində işğal olunmuş Azərbaycan torpaqlarında İslam dininə aid tarixi və mədəni irsin və ibadət ocaqlarının dağıdılması və təhqir olunması" adlı qətnamələr qəbul edilmişdi. Bu məsələ hər zaman təşkilat tərəfindən istər qətnamələrdə, istər sammit çərçivəsində, istərsə də xarici işlər nazirlərinin qətnamələrində yer alıb. İOT Azərbaycanın haqq işini hər zaman dəstəkləyib və bu, təşkilat üçün prioritet olaraq qalıb. Bildiyimiz kimi, İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının Baş Katibliyi Ermənistan silahlı qüvvələrinin 2020-ci il oktyabrın 10-da Azərbaycan və Ermənistan xarici işlər nazirləri arasında əldə olunmuş humanitar atəşkəs razılaşmasını pozması və bunun nəticəsində bir çox mülki şəxsin həlak olması və yaralanması ilə bağlı narahatlığını ifadə etmişdir. Həm ikinci Qarabağ

müharibəsi zamanı, həm də post-müharibə dövründə İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı Azərbaycanın haqq işini, ərazi bütövlüyünü dəstəkləmişdir. Bildiyimiz kimi, İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının Baş Katibliyi İslam irsinin ayrılmaz hissəsi olan Qarabağda və ətraf rayonlardakı tarixi abidələrin vəziyyəti ilə əlaqədar dərin narahatlığını bildirmişdi. Bu haqda İOT-in yaydığı bəyanatda, maddi və mənəvi dəyərlərin, xüsusən Qubadlı rayonunun azad edilmiş Məmər kəndindəki məscidin qəsdən dağıdılması və talan edilməsi, tarixin mənimsənilməsi və

Nümayəndə heyəti Füzulidə Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən işğal dövründə dağıdılmış yaşayış binalarına, mülki obyektlərə, dini, mədəni və tarixi abidələrə baxış keçirib. Qaraxanbəyli məzarlıqları, Mərdinli məscidi, eyni zamanda, şəhərin tarixi mərkəzində dağıntılara məruz qalmış sosial və mədəni obyektlərin yerində monitorinq aparılıb. Qonaqlar, həmçinin Füzuli Hava Limanı, Füzuli şəhərindəki yeni yaşayış məhəlləsi və Mirzə Ulucbəy adına 1 nömrəli tam orta məktəbdə də olublar.

Nümayəndə heyəti Ermənistanın işğalı nəticəsində zərərçəkmiş Füzuli şəhərinin sakinləri ilə görüşüb, Birinci və İkinci Qarabağ müharibəsi dövründə mülki əhaliyə qarşı törədilmiş müharibə cinayətləri barədə

Azərbaycanın haqq işini hər zaman dəstəkləyən təşkilat

saxtalaşdırılması təcavüz siyasətinin bariz sübutu olduğu göstərilirdi. İşğal olunmuş ərazilərdə əsrlərboyu qalmış dini-mədəni irslərdən sui-istifadə beynəlxalq qanunların və konvensiyaların, o cümlədən "Silahlı Münaqişələr zamanı Mədəni Mülkiyyətin Qorunmasına dair 1954-cü il Haaqa Konvensiyası"nın və 1954, 1999-cu il protokollarının açıq şəkildə pozulmasıdır. Xarici işlər nazirləri Şurasının 46-cı iclasında İOT "İslamın müqəddəs yerlərinin qorunması haqqında" 3/46-S sayılı Qərar qəbul edib. Qərarda erməni təcavüzkarları tərəfindən Azərbaycan Respublikasında İslama aid tarixi və mədəni irsin tamamilə məhv etmək məqsədi, barbar hərəkətləri pislənilmişdi. Dövlətimizin başçısı işğal illərində ermənilər tərəfindən tarixi və mədəni abidələrimizin, o cümlədən məscidlərimizin vəhşicəsinə darmadağın edildiyini bildirərək, bunu xalqımıza qarşı mədəni soyqırımı, bütün müsəlman ölkələrinə qarşı təhqir kimi dəyərləndirib. Azərbaycanın erməni hərbi birləşmələri tərəfindən işğal olunmuş ərazilərində törədilmiş vandalizm əməllərinin nəticəsi olaraq evlər talan edilərək sökülüb, yandırılıb, tarixi abidələr, xüsusilə, qəbiristanlıqlar dağıdılıb. Bu günlərdə ölkəmizdə rəsmi səfərdə olan İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının Müstəqil Daimi İnsan Hüquqları Komissiyasının (İOT MDİHK) sədri Muhammad Laval Sulaimanın rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti Füzulidə və Ağdamda olublar.

məlumatlandırılıb. İOT MDİHK nümayəndə heyətinin işğaldan azad edilmiş Ağdam rayonuna səfərləri zamanı qonaqlar vandalizmə məruz qalmış məzarlıqlar və şəhər Cümə məscidində olublar. İşğal dövründə qəbirlər vandalizmə məruz qalıb. Məzar daşlarını isə söküb aparıblar.

Qonaqlar səfərlərinin davamında Ağdamın Qarağacı kənd məzarlığında da olublar. Burada qonaqlara kəndin daimi erməni silahlıların atəşi altında olması, əsasən dinc sakinlərin və uşaqların hədəf seçilməsi barədə məlumat verilib. Qarağacı kənd məzarlığında işğal dövründə minlərlə məzar tamamilə dağıdılaraq məhv edilib.

Göründüyü kimi, Qarabağda yerləşən abidələr də ermənilər tərəfindən kütləvi surətdə dağıdılıb və erməniləşdirilib. Bu abidələrin üzərində olan yazılar memarların, alimlərin, xəttatların, nəqqaşların, sufi şeyxlərinin, Azərbaycan memarlıq məktəblərinin banilərinin adları ilə bağlı olduğundan tarixi faktlar mənbələrdə öz əksini tapıb. Hərbi təcavüz nəticəsində işğal olunmuş ərazilərdə ilk insan məskənlərindən olmuş Tağlar mağarası, Qaraköpək, Üzerliktəpə kurqanları hərbi məqsədlərlə istifadə edilərək qəsdən dağıdılıb. Əlbəttə ki, görülməli işlər, bir daha deməyə əsas verir ki, İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı Azərbaycanın mövqeyinin hər zaman olduğu kimi, bu gün də dəstəkləyir.

Zümrüd BAYRAMOVA

Ötən il Nazirlər Kabineti Azərbaycanda dövlət ümumi təhsil müəssisələrində təhsilənlərin geyim formalarının təsvirlərini təsdiq etdi. 2022-2023-cü tədris ilində yeni formalar məcburi xarakter daşımadığı üçün mövcud məktəblilər var olan formalarını istifadə etdilər, 1-ci sinif başlayan və bəzi şagirdlər könüllü olaraq yeni forma geyindilər. Ötən il yeni forma alan valideynlər 4 mövcud rəngdən birini məktəb rəhbərliyinin diqqəti ilə seçmişdilər. Bu il həmin məktəblərdən bezilərinin ötən ilki formanın rənginin dəyişdiriləcəyi ilə bağlı tələbləri var.

Yeni forma təbii qırmızı 3 ildən bir formanın rənginin pedaqoji şüradə müzakirəyə çıxarılacağı fikrini absurddur. Ən yumşaq ifadə ilə, bu valideynlərin cibinə girməkdir. 3 övladını məktəbə göndərməli olan valideyn böyük övladının kiçik formasını kiçik övladına geyindirməklə ailə büdcəsinə qənaət etmiş olur, lakin uşaqlar arasında 3 il müddət varsa və böyüyün forması kiçiyə 3 il sonra olursa bu mümkün olmayacaq. Çünki hər işıq gələn yerdən pul qazanmağa çalışan, yumurtadan yun qırxan bəzi məktəb direktorları üçün bu qazanc mənbəyinə çevriləcək. Necə?

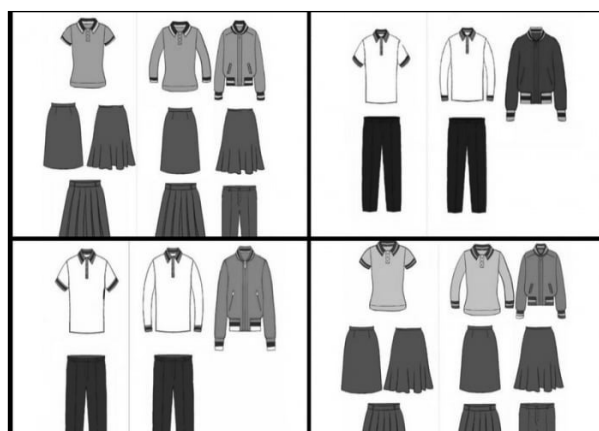
Deməli, ötən il təsdiq olunan yeni məktəbli geyimi modelinin köynəkləri 4 rəngdə istehsal ediləcək - ağ, boz, yaşıl, mavi. Gülməli olan odur ki hər 4 modeldə 3 növ əmək, 2 növ köynək var. Budur vahid forma? Adamın üstündə Allah var, şalvar və jaket bir modeldir, yoxsa nəyləyərlik? Hansı məktəb hansı rəngi istərsə o rəngi seçəcək, valideynlərə bildirilə-

Vahid forma? Yox canım, 4 növü var...

Adı vahid, özü çeşid məktəbli formaları ətrafında narazılıq böyüyür

cək, valideynlər də o rəng forma alacaq. Məsələ burasındadır ki, bəzi məktəblər də NK-nin qəbul etdiyi 4 rəngə daxil olmayan çəhrayı rəngdə forma tələbi qoyub.

Qeyd edim ki, məktəblərin daxili nizamnaməsinə görə, Pedaqoji Şura öz geyim formalarını seçmək ixtiyarına sahibdir. Daha bu nə vahid formabazılıqdır? Yəni də vahid forma olmayacaq axı, hər məktəbin öz geyimi olur. Böyük qızının formasını gələn il kiçik qızına geyindirmək istəyən valideyn, indidən fikrindən daşın, sənin kiçik qızın 3 ildən sonra onsuz da o geyimi geyinə bilməyəcək, çünki direktor 3 ildən sonra pedaqoji şurayı çağırıb geyimin rəngini dəyişə bilər. Buna məktəblərin daxili nizamnaməsinə görə icazə verilir və bu kimi qərarlara nazirlik müdaxilə etmir. Lakin görünən odur ki, direktorlar heç 3 il də gözləməyiblər, keçən il köhnə forma ilə yanaşı, yeni forma da tətbiq edilən bəzi məktəblərdə bu il fərqli rəngli forma tələb edilir. Bəzi məlumatlara görə, keçən il yeni formanın rəngini seçib şagirdlərə aldırən məktəblər bu il həmin for-

manı qəbul etmirlər. Valideynlərə yeni rəng forma almağı tapşırırlar. Əfsus ki, valideynlər şikayət etmir, direktor nə çalışsa, o havaya oynayırlar.

İl ortasında evini satıb başqa yerdən ev alan valideyn, kirayədən çıxmaq məcburiyyətində olan, başqa yerdə kirayə tutmalı olan valideyn, iş yerini dəyişdiyinə görə evini də dəyişməli olan valideyn, sənin "gəlhagel" in olacaq. Axı bu kimi hallarda uşağın məktəbini də dəyişməli olacaqsan. Belə olan halda da sən

iki dəfə keflənəcəksən, çünki uşağın hazırkı məktəbində geyindiği forma yeni məktəbin forması ilə düz gəlməyəcək.

Məktəblərin açılmasına 10 ay var. Əksər valideyn məktəbin yönləndirdiyi dükanlardan forma tədarükünü görüb. Məktəb, dükandan alınan formanın qəbzini tələb edir. Belə çıxır ki, məktəb-dükan işbirliyi var. Valideynlər Sərdərək Ticarət Mərkəzində 10 manata təklif edilən məktəbli formasının köynəklərini bu dükanlardan 15-18 manata, bazarda 15 manata olan şalvar və ətekləri dükanlardan 25 manata almalı oldular. Çünki məktəblər valideynlərə bazardan alınan formanın qəbul edilməyəcəyini bildirib. Bu günlərdə bazarda satılan formaların ekoloji təmiz olmadığı barədə açıqlamalar da yayıldı. Belə görünür ki, bu xəmir hələ çox su aparacaq, məktəb direktorlarının yeni forma ilə bağlı tələbləri, rəng seçimi barədə şikayətlər artacaq.

Həmçinin, indidən valideynlərə ultimatum verən məktəb direktorları var, qızlara vahid məktəbli formasının dəstinə daxil olan şalvarın alınmaması barədə qadağa var, bildirilib ki, geyinməyə icazə verilməyəcək. Halbuki, qızlar üçün şalvar Nazirlər Kabinetinin təsdiqlədiyi vahid formanın qış versiyasına daxildir və geyinilməsi üçün heç bir problem yoxdur. Yəni, konkret olaraq qızlar üçün qış geyim dəstində şalvar da nəzərdə tutulub. Valideynlər hüquqlarını bilib, heç bir direktor bu cür qadağa qoya bilməz.

Lalə Mehralı

Azərbaycan Respublikasının xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov Macarıstana rəsmi səfəri çərçivəsində Budapeştdə enerji təhlükəsizliyi məsələlərini müzakirə edəcək. Həmçinin burada Azərbaycan-Macaristan strateji dialoqunun ilk iclasında iştirak edəcək və Macarıstanın xarici işlər və ticarət naziri Peter Szijarto ilə danışıqlar aparacaq. Danışıqların əsas mövzusu enerji təhlükəsizliyi və bu sahədə əməkdaşlığın gücləndirilməsidir. Macarıstan Rusiya qazının ölkəyə tədarükünün mümkün dayandırılmasından narahatdır və bununla əlaqədar Azərbaycan, Türkmənistan və Türkiyədən yanacaq alışı artırır. Bundan əlavə, bu üç ölkəni həm də Türk Dövlətləri Təşkilatının (TDT) əlaqələri birləşdirir ki, bu da onların arasında etimadın daha çox olması deməkdir.

Azərbaycan və Macarıstan arasında genişləndirilmiş strateji tərəfdaşlıq haqqında Bəyannamə, o cümlədən Macarıstan bazarına Azərbaycan qazının alışı 1 milyard kubmetrə qədər artırılmasına dair siyasi razılaşma sənədləri Prezident İlham Əliyevin 2023-cü ilin yanvar və avqust aylarında Budapeştdə iki səfəri zamanı imzalanıb. Macarıstan Xarici İşlər Nazirliyinin rəhbəri Peter Szijarto qeyd edib ki, Macarıstan on ildən artıqdır ki, Azərbaycanla əlaqələr qurur. Macarıstanlı nazir vurğulayıb ki, qaz sənayesi sa-

Macarıstan-Azərbaycan: Ən yaxın tərəfdaş

Budapeşt Transqafqaz enerji təchizatında maraqlıdır

həsində sazişlə yanaşı, xüsusilə kosmik tədqiqatlar, miqrasiya və fitosanitar nəzarəti sahəsində digər sazişlər də bağlanıb. Bununla da Macarıstan-Azərbaycan əməkdaşlığı yeni səviyyəyə yüksəlib, deyə Szijarto vurğulayıb.

Macarıstan xarici işlər nazirinin sözlərinə görə, Budapeştdə Aşqabadla Xəzər qazının tədarükü ilə bağlı siyasi qərara gəlib. Tezliklə şirkət səviyyəsində kommersiya danışıqları aparılmalıdır. "Türkmənistanın siyasi iradəsi və siyasi niyyəti tam aydındır ki, Macarıstan türkmən qazının Avropaya potensial tədarükü üçün istiqamətlərdən biri və tranzit ölkələrdən birinə çevrilsin. Siyasi saziş bağlanıb", Szijarto baş nazir Viktor Orban və Türkmənistan prezidenti Serdar Berdiməhəmmədov arasında danışıqlardan sonra bildirib. Düzdür, Türkmənbaşını Bakı ilə birləşdirməli olan Xəzərin dibi ilə uzunluğu 300 km olan Transxəzər kəmərinin çəkilməsi məsələsi hələ də həllini tapmayıb. Problem ondadır ki, Bakı Aşqabadı öz ərazisi ilə təmin edir, lakin kəmərin tikintisinə investisiya qoymaq niyyətində deyil. Türkmənistan qazının tədarükü ilə maraqlanan Avropa ölkələri də layihəni maliyyələşdirmək istəmir. Danışıqları Brüsselin siyasi rəhbərliyi apardığı üçün layihənin özü də siyasiləşib.

H ə -

min avqust günlərində Macarıstanda Müqəddəs Stefan gününü qeyd edən Türkiyə lideri Rəcəb Tayyib Ərdoğan da Budapeştdə idi və onunla 2024-cü ildə 275 milyon kubmetr həcmində Türkmən qazının idxalına dair müqavilə imzalanmışdı. Beləliklə, Szijarto qeyd etdiyi kimi, Ukrayna Rusiya yanacağının Avropaya tranzitini dayandırmaq qərarına gəlsə, Macarıstan qazsız qalmaqdadır.

"Türkmən qazının Avropaya nəqli məsələsi kommersiya məsələsidir. Amma kommersiya strukturları bu danışıqlarda iştirak

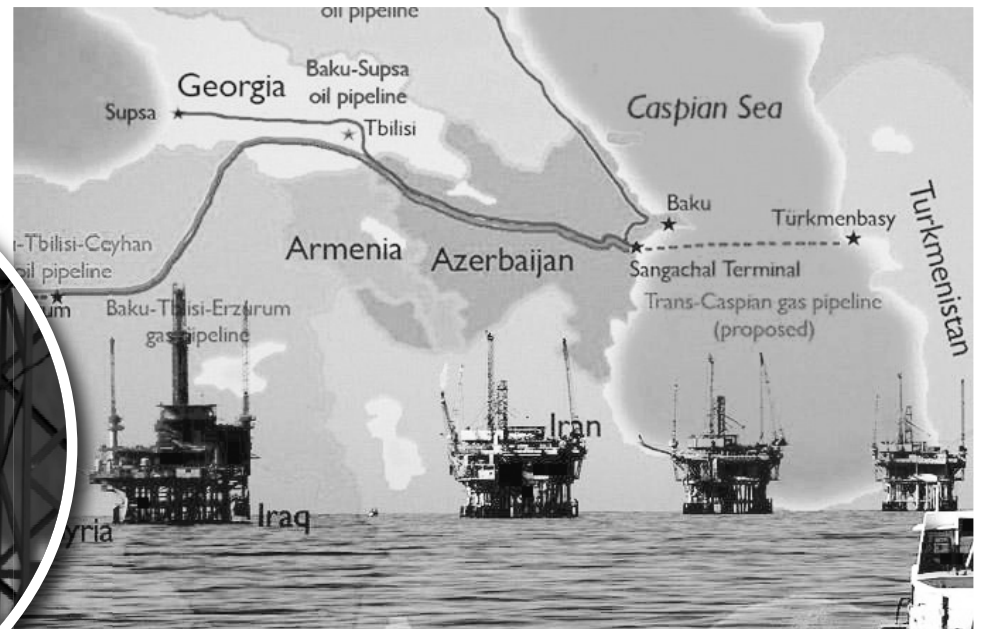
etmir. Bu səbəbdən Transxəzər qaz kəmərinin hansı xarakter daşıyacağını təsəvvür etmək çətindir", - Cənubi Qafqaz politologiya klubunun rəhbəri İlqar Vəlizadə bildirib.

Bununla belə, Ərdoğan türkmən qazının Qərb bazarlarına tədarükü ilə bağlı öz versiyasını təklif edib. Onun ideyası Türkmənistan qazını tankerlə Azərbaycana nəql etmək və daha sonra onu Gürcüstan və Türkiyə üzərindən Azərbaycana Avropaya birləşdirən Cənub Qaz Dəhlizi boru kəmərləri zəncirinə cəkməkdir.

MEMO RAS-ın Postsovet Araşdırmaları Mərkəzinin baş elmi işçisi Stanislav Pritçin bildirib ki, Xəzər dənizində "Kəpəz" və ya

carıstanın iqtisadi modeli milli maraqlara uyğunlaşdırılıb. Və buna əsaslanaraq Orban hökuməti böyük transmilli korporasiyalarla və müvafiq olaraq Avropa İttifaqı və NATO kimi global siyasi şəbəkələrlə münasibətlərdə milli maraqları effektiv şəkildə müdafiə edə bilər. Müvafiq olaraq, Rusiya, Azərbaycan, Türkmənistan kimi ölkələr üçün həm siyasi dialoq, həm də iqtisadi əməkdaşlıq imkanları var", - Pritçin hesab edir.

Ekspertlər vurğulayırlar ki, Budapeştdə Transqafqazdan elektrik enerjisi idxalına ümid edir. İyul ayında Azərbaycandan elektrik enerjisinin ötürülməsi layihəsini həyata keçirəcək birgə müəssisənin yaradılması

"Sərdar" kimi tanınan "Dostluq" karbohidrogen yatağının birgə kəşfiyyatı, işlənməsi məsələsi iki ölkə arasında həll olunub. Bakı və Aşqabad türkmən qazı üçün yeni imkanlar açır - Azərbaycan infrastrukturuna çıxış və Cənub Qaz Dəhlizinə qoşulma. O xatırladı ki, hazırda türkmən qazının İran vasitəsilə Azərbaycana svop tədarükündən istifadə olunur. "Onlar çox böyük deyil, amma buna baxmayaraq gedirlər. Bu layihə çərçivəsində Azərbaycan Türkmənistanın əlaqəsi ilə enerji sektorunda Macarıstanla əməkdaşlıq imkanlarını genişləndirən nəqliyyat qovşağına çevrilir", - ekspert hesab edir.

Onun fikrincə, Macarıstan Rusiya, Azərbaycan, Türkmənistan kimi ölkələr üçün Avropa İttifaqında rahat tərəfdaşdır. "Çünki Ma-

haqqında memorandum imzalanıb. Layihə gücü 1000 MVt, uzunluğu 1195 km olan elektrik verilişi xəttinin çəkilməsini nəzərdə tutur ki, bunun da 95 km-i quruda, 1100 km-i isə su altında olacaq. Enerji körpüsü Azərbaycanda (Ağstafa rayonu) hasil edilən yaşıl elektrik enerjisini Gürcüstan (Kulevi limanı) və Qara dəniz vasitəsilə Rumıniyaya (Konstansa limanı) daha sonra Macarıstana və Avropanın qalan hissəsinə nəql etmək üçün layihələndiriləcək. Bolqarıstan da bu layihəyə qoşulmaq niyyətindədir. Kabelin çəkilməsinin üç-dörd il çəkəcəyi və təxminən 2,3 milyard avroya başa gələcəyi gözlənilir. Avropa Komissiyası layihəni maliyyələşdirməyi vəd edir.

V.SALAH

Deyəsən, ermənilərin gözləntilərinə görə, Rusiya Xarici İşlər Nazirliyinin rəsmi nümayəndəsi Mariya Zaxarovanın nitqi Azərbaycan əleyhinə olmalı imiş, amma bunun əksi ilə qarşılaşdıqda başlarını itirməli olublar. Elə itirdikləri başları ilə də Rusiya XİN rəhbərinə hücumla keçiblər və bununla özlərini daha tragikomedik bir vəziyyətə salıblar, çünki səsləndirdikləri, iddiaları düşdükleri acınacaqlı durum fonunda həm də çox gülüncdür.

"Laçın dəhlizindəki hazırkı vəziyyət Ermənistanın Qarabağı Azərbaycan ərazisi kimi tanımasının nəticəsidir", deyərək bəyan edən Rusiya Xarici İşlər Nazirliyinin rəsmi nümayəndəsi qeyri-adi nə deyib ki, onu ermənilər hədəf seçiblər? "Bu, 2022-ci ilin oktyabrında və 2023-cü ilin mayında Avropa İttifaqının himayəsi altında iki ölkə liderlərinin iştirakı ilə keçirilən sammitin sonunda qeydə alınıb. Bu, Rusiya Xarici İşlər Nazirliyinin Qarabağ ətrafındakı vəziyyətlə bağlı iyulun 15-də yaydığı bəyanatda da açıq şəkildə qeyd olunub. Bu kontekstdə məsuliyyətin Rusiya sülhməramlı kontingentinin üzərinə qoyulmasını yersiz, yanlış, əsassız hesab edirəm", deyən Mariya Zaxarova bir növ elə ermənilərə tərs şillə vurmuş olub.

Başqalarını bəyənməyən, hamını tənqid atəşinə tutan haylar öz absurd yanaşmalarından, buna görə də gülünc hala düşmələrindən heçmi utanmaq fikrində deyillər? Axı onların fikirləri ilə, iddiaları ilə reallıqlar arasında hər zaman böyük uçurumlar olur. Bunun, özünü bütün insan cəmiyyətindən guya üstün yaradılmış hesab edən ən sadə erməni ilə bağlı da demək olar, Ermənistanın baş naziri ilə bağlı da. Diplomatik görüşlər zamanı, dünya ictimaiyyətinin gözü qarşısında çox absurd fikirlər səsləndirən erməni baş nazirinin necə gülünc vəziyyətlərə qaldığı yaqın ki, unudulan deyil. Hətta bunu ermənilər özləri də etiraf edirlər və Ermənistan məxsus mətbuat səhifələrində də bu barədə yazılara rast gəlirik. Deməli, özləri də bilirlər ki, sayıqlamaları, uydurmaları, həqiqətdən uzaq olan absurd fikirləri, iddiaları var və buna görə hər zaman gülüş hədəfinə çevrilə bilərlər, özü də ölkə rəhbəri səviyyəsində.

Məsələ burasındadır ki, ermənilər özlərinin absurd fikirlər səsləndirmələrinə görə axmaq və gülünc duruma düşdüklerinden qətiyyətlə dərslər almaq fikrində deyillər. Bu dəfə də işğalçı ölkənin, Ermənistanın Xarici İşlər Nazirliyinin mətbuat katibi Ani Badalyan bu ənənələrinə sadiqlik nümayiş etdirib və çox axmaq, absurd fikirlər səsləndirib. "Dağlıq Qarabağ münaqişəsi heç vaxt Ermənistan və Azərbaycan arasında ərazi mübahisəsi olmayıb və öz mahiyyətinə görə, bu, həmişə Dağlıq Qarabağ xalqının hüquqları və təhlükəsizliyi məsələsi olub və elə də qalır", deyən Ermənistan XİN-in mətbuat katibi son dərəcə həyasızlıqla və utanmazcasına absurd fikirlər səsləndirib. Maraqlıdır, görəsən Badalyan demək istəyir ki, əsrin az qala üçdə birinə yaxın müddət ərzində işğal altında saxlanılan Azərbaycan ərazilərindən Ermənistanın heç xəbəri də olmayıb?

Azərbaycan öz ərazilərinin işğalı faktı ilə 30 ilə yaxın müddət ərzində barışmadı, həmin ərazilərin geri qaytarılması üçün həmin müddətdə diplomatik mübarizə də apardı və sonda 44 günlük müharibə ilə torpaqlarını geri qaytardı. Bəlkə Ani Badalyan adlı Ermənistan XİN-in bu mətbuat katibi bunlardan da xəbərsizdir? Yaxud, döyüşlər gedən zaman ermənilərin döyüş meydanından qaçmaları, Ermənistanın itgiləri, faciəsi barədə də xəbərsiz ola bilərlər? Ani Badalyan üçtərəfli bəyanatı imzalayan tərəflərdən birinin, özü də məğlub tərəfin Ermənistan olduğunu da bəlkə bilmir? Bütün bu suallara Badalyanın özü, yaxud hansısa bir erməni necə cavab verəcəyini bilmirik, amma bir şeyi bilirik ki, dediklərinə onun özü belə heç inana bilməz və yalan olduğunu da, absurd olduğunu da həmişədən yaxşı özü bilir.

Ermənistanın Xarici İşlər Nazirliyinin mətbuat katibi Ani Badalyandan soruşmaq

Ermənilərin sayıqlamalarında ABSURD MƏQAMLAR

lazım gəlir ki, bəs yaxşı, əgər Dağlıq Qarabağ münaqişəsi heç vaxt Ermənistan və Azərbaycan arasında ərazi mübahisəsi olmayıbsa, o zaman torpaqlarımızı işğal edən kimlər olub? Bəlkə özlərini "arminoid" adlandıranlar bizim ərazilərimizi də hansısa yadplanetlilərin işğal etdiyini iddia etmək fikrindədirlər? Axı Azərbaycan Ordusu 44 günlük müharibədə başqa planetin nümayəndələri ilə döyüşməyib. Doğrudur, həmin döyüş ermənilər üçün "Ulduz Müharibələri" kimi görünə bilər, çünki görmədikləri, təsəvvür belə etmədikləri üstün hərbi döyüş texnikaları və üstün hərbi taktikalarla qarşılaşmalı olublar və bunu yadından çıxara da bilmirlər. Amma bu o demək deyil ki, Ani Badalyan sayıqlayaraq, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin Ermənistan və Azərbaycan arasında ərazi mübahisəsi olmadığını deyərək.

Təkcə Ermənistanın Xarici İşlər Nazirliyinin mətbuat katibinə deyil, bütövlükdə erməni cəmiyyətinə xatırlatmaq yerinə düşərdi ki, BMT-nin məlum dörd qətnaməsində Azərbaycanın işğal olunmuş ərazilərindən məhz erməni qeyri-qanuni silahlı birləşmələrinin tezliklə çıxarılmasının zəruriliyindən, vacibliyindən bəhs edilirdi. Soruşmaq ayıb olmasın, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi Ermənistan və Azərbaycan arasında ərazi mübahisəsi olmayıbsa, həmin o işğalçı ölkənin qeyri-qanuni silahlı birləşmələri bizim ərazilərimizdə nə gəzirdilər? Hələ də həmin silahlı birləşmələri ərazilərimizdən çıxaracağı vədinə əməl etməyən Ermənistanın Xarici İşlər Nazirliyinin mətbuat katibi belə bir absurd fikir səsləndirəndə görəsən, tamamilə utanmaq hissindən məhrum olmuşdu, yoxsa belə bir hiss erməni xislətinə tamamilə yadıdır?

Səhv etmirik, Yereblurda qəbirlərin sayı məhz elə 44 günlük müharibənin nəticəsində artmış oldu. Xeyir, səhv etmirik. Elə belədir ki, var. Məhz elə erməni baş naziri Nikol Paşinyanı da 44 günlük müharibədə ölmüş erməni əsgərlərinin valideynləri övladlarının ölümünə bəskər hesab edərək, Yereblurda buraxmışdılar. Yaxşı, əgər Dağlıq

Nikol Paşinyan deyildimi? Bir ölkənin baş nazirinin, həmin ölkənin hakimiyyət komandasının ən birinci adamının bu sözləri deməsindən, bu fikri səsləndirməsindən sonra Xarici İşlər Nazirliyinin mətbuat katibi Ani Badalyan daha kimdən və nə eşitməli idi ki, münaqişənin məhz Ermənistan və Azərbaycan arasında ərazi mübahisəsi olduğunu etiraf etsin?

Bir neçə ildir ki, Nikol Paşinyana, Ermənistanın baş nazirinə məhz erməni cəmiyyəti kapitulyator deyir və bu heç də səbəbsiz deyil, bu, məhz həmin ölkənin liderinin təslimiyyət sənədinə imza atması ilə əlaqədardır. Ermənistanın Xarici İşlər Nazirliyinin mətbuat katibi bundan da xəbərsizdirmi və nə səbəbə ona belə deyildiyini düşünürmü? Axı bir ölkənin Xarici İşlər Nazirliyinin mətbuat katibi bilməlidir ki, 44 günlük müharibənin məntiqi nəticəsi olaraq Ermənistan tərəfindən kapitulyasiya sənədinə məhz ölkəsinin rəhbəri öz imzasını atıb. Bilməlidir ki, 10 noyabr 2020-ci il gecəsi Ermənistan tərəfinin məğlubiyyəti fonunda Üçtərəfli Bə-

Qarabağ münaqişəsi Ermənistan və Azərbaycan arasında ərazi mübahisəsi olmayıbsa, bəs Ani Badalyanın fikrincə, Yereblur qəbristanlığı niyə Ermənistan vətəndaşı olan əsgərlərlə dolmuş oldu? Əgər münaqişə, eyni ilə Ermənistan Xarici İşlər Nazirliyinin mətbuat katibinin dediyi kimi, qondarma Dağlıq Qarabağ xalqının münaqişəsi olubsa, niyə həmin qəbristanlıq məhz Ermənistandadır? Qondarma Qarabağ xalqı dedikləri həmin o Azərbaycan ərazilərində yaşayan erməni əsillilər məgər aparılıb Ermənistandakı qəbristanlıqda basdırılırdılar? Bu qədər ağ yalan və utanmazlıq, həyasızlıq olmazdı ki, Ani Badalyan özünə də, təmsil etdiyi quruma da, ölkəsinə də rəva bilib.

Nikol Paşinyanın da sərxoş olub rəqs etdiyini heç unutmaz mümkün deyil və bunun ona bəla başa gəldiyi da yaddaşlardan silinməyəcək. Görəsən, əgər münaqişə Badalyanın dediyi kimi, qondarma Dağlıq Qarabağ xalqının münaqişəsi olubsa, niyə Ermənistanın baş naziri sərxoş olaraq, həmin ərazilərdə qol qaldıraraq tələkcəsinə oynayırdı? Bir halda ki, münaqişə Ermənistan və Azərbaycan arasında ərazi mübahisəsi olmayıbsa, işğalçı ölkənin baş naziri oynamaq üçün nə düşmüşdü ortalığa? Yaxşı bəs, "Qarabağ Ermənistanıdır və nöqtə", deyən həmin o tələkcəsinə oynayan Ermənistanın baş naziri

yanatın altına öz imzasını qoymağa məcbur olan məhz Ermənistanın baş naziri olub, Qarabağın hansısa qondarma qurum rəhbəri yox. Məğlubiyyət sənədinə, kapitulyasiya aktına imza atan bir ölkənin Xarici İşlər Nazirliyinin mətbuat katibi bunu bilərək, "Dağlıq Qarabağ münaqişəsi heç vaxt Ermənistan və Azərbaycan arasında ərazi mübahisəsi olmayıb", deməsi çox absurd səslənir.

Ümumiyyətlə, Ermənistan tərəfindən absurd bəyanatlar, fikirlər eşitməyə sanki dünya ictimaiyyəti alışqandır və bu ölkənin gülünc vəziyyətlə, hətta tragikomik duruma düşməsi də bu baxımdan səbəbsiz deyil. Bu ölkənin Xarici İşlər Nazirliyinin mətbuat katibinin, Ani Badalyanın diqqətinə çatdırmaq yerinə düşərdi ki, erməni cəmiyyəti məğlubiyyətin səbəbi olaraq, Rusiyanı günahkar hesab etməsi də əbəz yerə deyildi və münaqişənin birbaşa Ermənistan və Azərbaycan arasında olduğunu məhz ermənilərin özlərinin təsdiq etmələridir. Bütün bu sadalanan faktları məhz Ani Badalyanın təmsilində hər hansı erməni nəzərə alsın, absurd bəyanatlar, fikirlər səsləndirməkdənsə, güzgüdə özünə baxar, müvafiq nəticə çıxarar, özünü də təmsil etdiyi cəmiyyəti də gülünc vəziyyətdə qoymaz.

İnam Hacıyev

Azərbaycanın qədim və orta əsrlər tarixi Şərq və Qərb mədəniyyətləri arasında körpü rolunu oynayaraq yüzillər boyu bəşər sivilizasiyasının inkişafına dəyərli töhfələr vermiş İpək Yolu ilə sıx şəkildə əlaqəlidir. Qədim şəhər yerləri, karvansaraylar, körpülər, qoruyucu qalaların qalıqları və memarlıq abidələri ilə zəngin Azərbaycan ərazisi bu gün də İpək Yolunun parlaq izlərini daşımaqdadır.

Tarixi İpək Yolu dövrünə aid Azərbaycan mədəni irsinin, tarix və mədəniyyət abidələrinin müəşəkkil qorunmasını təmin etmək məqsədilə Azərbaycanda dövlət başçısının Sərəncamı ilə "Çıraqqala" və "Şabran şəhəri" tarixi qoruqlarının ərazisi "Çıraqqala-Şabran" Dövlət Tarix-Mədəniyyət Qoruğu elan edilib. Eyni zamanda, Azərbaycan Respublikasının Şəmkir rayonunun tarixi ərazisi "Qədim Şəmkir Şəhəri" Dövlət Tarix-Mədəniyyət Qoruğu, Ağsu rayonunun tarixi ərazisi "Orta Əsr Ağsu Şəhəri" Dövlət Tarix-Mədəniyyət Qoruğu və s. elan edilib.

Tarixi-mədəni sərvətlərimizə dövlət qayğısı

Prezident İlham Əliyevin Sərəncamına əsasən, "Xınalıq və Köç yolu" Dövlət Tarix-Mədəniyyət və Etnoqrafiya Qoruğu yaradılacaq

lıq üslubunu qorumaqla mədəni turizmin inkişaf etdirilməsi, təbiət resurslarından səmərəli istifadə edib ekoturizm və "yaşıl destinasiya" konseptində turizm sənayesinin inkişaf etdirilməsi və aqroturizm resurslarından istifadə etməklə dayanıqlı turizm inkişaf konsepsiyası üzrə layihələrin həyata keçirilməsi nəzərdə tutulub.

Xatırlatmaq yerinə düşər ki, Azərbaycanda ilk qoruq olan Göygöl Dövlət Təbiət Qoruğu 1925-ci ildə yaradılmışdır. 1929-cu ildə Qızılağac və Zaqatala qoruqları və 1936-cı ildə Hirkan qoruğu təsis edilmişdir. Beləliklə, 1958-ci ilə qədər 4 qoruq fəaliyyət göstərmişdir. 1958-ci ildən başlayaraq, 1990-cı ilə kimi qoruqların yaradılması prosesi davam etdirilmişdir və bir neçə ildən bir yeni qoruq təşkil edilmişdir. 1990-cı ildə Altağac Dövlət Təbiət Qoruğu yaradılmışdır. 2003-cü ildə Naxçıvan Muxtar Respublikasında Şahbuz, 2004-cü ildə isə Eldar şamı, 2007-ci ildə Bakı və Abşeron yarımadasının Palçıq Vulkanları Qrupu, 2008-ci ildə içə Korçay Dövlət Təbiət Qoruğunun əsası qoyulmuşdur. Eyni zamanda 2003-cü ildə Turyançay, Pirqulu, İlisu, Qarayazı, İsmayılı, 2008-ci ildə isə Zaqatala Dövlət Təbiət Qoruqlarının əraziləri 2-3 dəfədən çox genişləndirilmişdir.

zində Qafqazın ən qədim məbədi - Kiş Alban məbədi yerləşir. 2 min il yaşı olan Kiş Alban məbədi yalnız Azərbaycanda deyil, bütün Qafqazda ən qədim apostol məbədi sayılır. Bu məbəd alban abidələri içərisində xüsusi statusa malikdir. Məbəd həm memarlıq abidəsi kimi, həm də tarixi abidə kimi dəyərlidir. Məbədin əsrlər boyu yerli sakinlər tərəfindən ziyarətqah kimi istifadə olunması onun müasir dövrdə salamat qalmasına səbəb olub.

ZƏFƏR YOLU ÜZƏRİNDƏ YERLƏŞƏN TUĞ KƏNDİ

Azərbaycan xalqının böyük keçmişini özündə təcəssüm etdirən tarixi yaşayış məntəqələrindən biri Qafqaz Albaniyasının qədim irsinə aid mədəniyyət abidələrinin mövcud olduğu Tuğ kəndidir. Burada Qarabağ bölgəsinin ənənəvi memarlıq üslubuna xas dekorativ elementlərlə işlənmiş yaşayış evləri, bulaqüstü tikililər, sənduqə tipli qəbirilər və məbədlər vardır. Tuğ kəndi eyni zamanda, zəngin təbii potensiala və ekoloji resurslara malikdir. Şuşa şəhərinə aparən Zəfər yolu üzərində yerləşməsi kəndin turizm baxımından inkişaf perspektivini də artırır. Xocavənd rayonu Tuğ kəndinin tarixi əhəmiyyətini nəzərə alaraq, ətraf ərazilərdə mədəni və təbii irsin kompleks şəkildə qorunması, habelə burada turizmin inkişaf etdirilməsi məqsədilə "Tuğ" Dövlət Tarix-Memarlıq və Təbiət Qoruğunun yaradılması haqqında Azərbaycan Prezidenti Sərəncam imzalamışdır. Sərəncama əsasən, Xocavənd rayonunun Tuğ kəndinin tarixi ərazisi "Tuğ" Dövlət Tarix-Memarlıq və Təbiət Qoruğu elan edilib.

Tuğ kəndi 31 oktyabr 1991-ci ildən 9 noyabr 2020-ci ilə kimi Ermənistan Silahlı Qüvvələrinin işğalı altında olub. Tuğ kəndi 9 noyabr 2020-ci il tarixində Azərbaycan Silahlı Qüvvələri tərəfindən işğaldan azad edilib. Tuğ kəndində işğala qədər əhali üzümçülük, taxılçılıq, tərəvəzçilik, baramaçılıq və heyvandarlıqla məşğul olub. Kənddə orta məktəb, mədəniyyət evi, kitabxana, xəstəxana fəaliyyət göstərmişdir. Məlumat üçün qeyd edək ki, Tuğ sözü bir sıra müasir türk dillərində və o cümlədən, Azərbaycan dilinin Şuşa və Qubadlı şivələrində bayraq mənasını daşıyır. Tuğ etnotoponimi Tuq məşhur qıpqaq tayfalarından birinin adı ilə bağlıdır. Azərbaycanda üç Tuğ kəndi, Tuğ çayı, Tuğ dağı və Tuğ yurdu əraziləri məlumdur. Şimali Qafqazda da Tuq, Tuk, Tok, Tukdaq, Tukovo və s. kəndlər vardır.

İşğaldan azad olunan digər ərazilərimiz kimi, Tuğ kəndi də yeni həyatına qədəm qoyur. Tuğda turizm konseptual yanaşma çərçivəsində üç istiqamətdə - tarixi-memar-

KÖÇ YOLUNUN YERLƏŞDİYİ ƏRAZI QORUNACAQ

Bu sahədə həyata keçirilən tədbirlərin davamı olaraq "Xınalıq və Köç yolu" Dövlət Tarix-Mədəniyyət və Etnoqrafiya Qoruğunun yaradılması haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidenti Sərəncam imzalayıb. Sərəncamda qeyd olunduğu kimi. Quba rayonunun Xınalıq kəndindən Pirsaat su anbarınadək uzanan və Qusar, Quba, Şamaxı, Qobustan, Abşeron və Hacıqabul rayonları ərazisindən keçən 200 kilometrən artıq köç yolu yüz illər boyu Şirvan və Quba bölgəsinin köçəri heyvandarlıq təsərrüfatlarının istifadə etdiyi əhəmiyyətli yol olmuşdur. Köçəri heyvandarlıq təsərrüfatları tərəfindən indi də istifadə edilən həmin köç yolu üzərində yüksək tarixi-mədəni dəyərə malik çox sayda abidəyə rast gəlinir. Bu yolun Azərbaycanın mədəni sərvətlərinin qiymətli nümunələri sırasında özünəməxsus yeri vardır.

Azərbaycanın mədəni irsi üçün əhəmiyyətini nəzərə alaraq, köç yolunun yerləşdiyi ərazinin qorunması, vahid idarəetmə modelinin yaradılması və burada turizmin inkişaf etdirilməsi məqsədi ilə "Xınalıq" Dövlət Tarix-Memarlıq və Etnoqrafiya Qoruğunun ərazisi və Qusar, Quba, Şamaxı, Qobustan, Abşeron və Hacıqabul rayonlarından keçən tarixi köç yolunun ərazisi "Xınalıq və Köç yolu" Dövlət Tarix-Mədəniyyət və Etnoqrafiya Qoruğu elan edilib. Qoruğun fəaliyyətinin təmin edilməsi ilə bağlı tələb olunan zəruri xərclərin maliyyələşdirilməsi Azərbaycan Respublikasının dövlət büdcəsində Azərbaycan Respublikasının Dövlət Turizm Agentliyi üçün nəzərdə tutulmuş vəsait hesabına həyata keçiriləcək.

Göründüyü kimi, nadir təbiət komplekslərini və obyektlərini təbii vəziyyətində qoruyub saxlamaq, təbiət proseslərinin və hadisələrinin gedişini öyrənmək məqsədi ilə yaradılan təbiət qoruqlarına dövlətimiz tərəfindən diqqət daha da artır.

Zümrüd BAYRAMOVA

TURİZM MƏRKƏZLƏRİNƏ ÇEVİRİLƏN QORUQLARIMIZ

Çoxəsrlik tarixə malik maddi mədəniyyət nümunələri ilə zəngin olan Azərbaycan ərazisində 6 mindən artıq tarix və mədəniyyət abidəsi dövlətin mühafizəsindədir. Ölkəmizdə dövlət tarix-mədəniyyət, memarlıq, bədii və etnoqrafiya qoruğu fəaliyyət göstərir. Əsrlərin sınağından çıxmış, təbii təsirlərə məruz qalaraq qəza vəziyyətinə düşmüş tarix və mədəniyyət abidələrinin əksəriyyətində təxirəsalınmaz konservasiya və bərpa işləri aparılıb və bu davam etməkdədir. Son illər ərzində ölkəmizdə "Yanardağ" dövlət tarix-mədəniyyət və təbiət qoruğu, "Atəşgah məbədi" dövlət tarix-memarlıq qoruğu, "Keşikçidağ" dövlət tarix-mədəniyyət qoruğu və "Xınalıq" dövlət tarix-memarlıq və etnoqrafiya qoruğu yaradılıb. Bütün bunlarla yanaşı, "İçərişəhər" dövlət tarix-memarlıq qoruğu, o cümlədən Şirvanşahlar sarayı kompleksi və Qız qalası, "Qobustan" dövlət tarixi-bədii qoruğu UNESCO-nun Dünya Mədəni İrs Siyahısına daxil edilib.

"Qobustan" dövlət tarixi-bədii qoruğunun yüksək əhəmiyyəti nəzərə alınaraq, "Qobustan" dövlət tarixi-bədii qoruğu ərazisində yerləşən tarixi və mədəni sərvətlərin qorunması haqqında Azərbaycan Prezidentinin məlum Sərəncamı ilə "Qobustan" dövlət tarixi-bədii qoruğuna milli qoruq statusu verilib. Qobustan milli tarix-bədii qoruğu ərazisində qoruğun yeni inzibati binası tikilib və müasir texnologiyalarla təchiz edilmiş ekspozisiyası yaradılıb. Bu qoruqlar müasir tələblərə cavab verən turizm obyektlərinə çevrilməkdədir. "Qala" dövlət tarix-etnoqrafiya qoruğunun ərazisində Heydər Əliyev Fondu tərəfindən

yaradılan "Qala" arxeoloji-etnoqrafik muzey kompleksi Azərbaycanın tarixi keçmişini qoruyub saxlamaqla yanaşı, qoruğun turizm mərkəzlərindən birinə çevrilməsinə imkan yaradıb. Statistik rəqəmlərə nəzər salsaq görərik ki, Yanardağ və Atəşgah gələn turistlərin əksəriyyətinin hər iki qoruğa girişə imkan verən biletdən istifadə edib, ümumilikdə 2022-ci ildə "Yanardağ" və "Atəşgah"a gələn turistlər biletdən 1 milyon 271 min 298 manat ödəyiblər. Şekidəki "Yuxarı Baş" Milli Tarix-Memarlıq qoruğunu isə ötən il ərzində 141 mindən çox turist ziyarət edib.

Ölkə ərazisində yerləşən bir sıra abidələrdə, o cümlədən Bakı şəhərində "Şirvanşahlar Sarayı Kompleksi", "Məhəmməd" məscidi, "Kiçik Karvansaray", "Bazar meydanı", "Məktəb-məscid", Şəki rayonunda "Şəki Xan Sarayı", qala divarları, "Kiş" alban məbədi, "Aşağı Karvansaray", "Şəki xanovların evi", Quba rayonunun Xınalıq kəndində Əbu-Müslüm və Xıdır Nəbi məscidləri, Naxçıvan şəhərində "Möminə Xatun", Şərur rayonunda "Qudi-Xatun" türbələri, Culfa rayonunda "Xanəgah" memarlıq kompleksi, Bəkbək rayonunda "Əshab-ül-Kəhf" ziyarətqahı dini mədəni abidə kompleksi, Gəncə şəhərində Nizami Gəncəvi məqbərəsi, Hacıqabul rayonunda "Pir Hüseyin" xanəgahı və digər mühüm tarixi-memarlıq əhəmiyyəti olan abidələrdə bərpa-konservasiya işləri aparılıb.

"Kiş" Tarix-Memarlıq Qoruğu Şəki şəhərinin Kiş kəndini əhatə edir. Qoruq 2003-cü ildən rəsmi fəaliyyət göstərir və 215 ha əraziyə malikdir. Qoruğun əsas fəaliyyət istiqamətləri qoruq ərazisində dövlət nəzarətini həyata keçirmək, tarix və mədəniyyət abidələrinin mühafizəsini və toxunulmazlığını, eləcə də qoruğun inkişafını təmin etmək, təbii landşaftı qoruyub saxlamaqdır. Qoruğun əra-

Rusiya Beynəlxalq Əlaqələr Şurasının aparıcı eksperti Aleksey Naumov "Caliber" analitik mərkəzinə müsahibəsində Qarabağda gedən proseslər haqda fikirlərini bildirib. Müsahibəni oxucularımıza təqdim edirik.

- Bildiyiniz kimi, separatçı xunta Bakıdan gələn ərzaq yüklərini qəbul etməkdən imtina edib və Ağdam-Xankədi yolundan istifadənin əleyhinədir. Bu faktları necə qiymətləndirərdiniz?

- Fikrimcə, Qarabağ ermənilərinə ərzaq yardımının göstərilməsi Bakının güclü və təəccüblü hərəkətinə çevrilib, çünki bu, maddi nemətlərlə yanaşı, həm də Qarabağın Azərbaycanın əsas hissəsi ilə inteqrasiyası üçün körpü qurulmasının nümayişidir. İndi gördüyümüz isə Qarabağ ermənilərinin Bakıdan uzadılan yardım əlinə cavab olaraq tənqidat törətməsidir. Konvoyların qarşısını almaq, humanitar yardımdan imtina etməklə guya Qarabağın müstəqillik hüququnu, bəzi statuslara malik olduğunu göstərməyə çalışır, halbuki hamı Qarabağın Azərbaycan olduğunu, onun Azərbaycan cəmiyyətinə inteqrasiyasının qaçılmaz olduğunu bilir. İndi birlik və əlaqələr qurmaq üçün bu həqiqəti dərk etmək lazımdır. Amma bu edilmədi, əksinə, biz görürük ki, Qarabağda vəziyyət münaqişənin yeni mərhələsinə yaxınlaşır, realıqla barışmaq istəməyən separatçılar, əslində, Qarabağdakı erməni əhalisinin dinc sakinlərini girov götürürlər və onların taleyinə nəzarət edirlər.

Baxmayaraq ki, mənə elə gəlir ki, Qarabağ ermənilərinin əksəriyyəti azərbaycanlılarla dinc yaşamaq, birgə yaşamaq, Azərbaycan vətəndaşlığını almaq və inteqrasiya etmək istədi. Ona görə də təəssüflə qeyd etmək olar ki, məsələnin yenə də Qarabağdakı separatçı əhval-ruhiyyə səbəbindən sülh yolu ilə həll şansı getdikcə azalır.

- Yerevan meriyasına seçkilər ərəfəsində Ermənistanda mövcud daxili siyasi vəziyyəti necə qiymətləndirirsiniz?

- Ermənistanda vəziyyət indi qeyri-sabit və gərgindir. Məsələn, Ağsaqqallar Şurasına seçkilərdə hakimiyyətin namizədi Avinyan həyasızcasına sıxışdırılır. Ajiotaj əsasən onun xeyrinədir və fəallığın az olacağı gözlə-

“Kimsə Xankəndinin açarlarını azərbaycanlı komendanta təhvil verməlidir”

Rusiyalı ekspert Aleksey Naumov: "Erməni separatçıları aqoniya qarşısında son dəfə intihara cəhd edəcəklər"

arxasında, əslində, nə dayanır?

- Parisin ermənipərəst mövqeyinin arxasında təhrif olunmuş demokratiya və azadlıq ideyası, ölkələri yaxşı və pisə, şərə və xeyirə bölmək dayanır. Və bu paradıqmada onlar Azərbaycanı şər ölkə hesab edirlər... Buna uyğun olaraq, Fransa demokratik və azad olduğu iddia edilən Ermənistanı həmişə dəstəkləyəcək. Üstəlik, böyük erməni diasporunun əhəmiyyətli təsiri var. Biz başa düşürük ki, Aİ ölkələrindəki siyasətçilər daxili siyasi faktordan hədsiz dərəcədə asılıdırlar və böyük bir erməni diasporunu öz tərəflərinə çəkmək Parisdəki hakimiyyətə kömək edə bilər. Amma fakt budur ki, siyasi, diplomatik, hərbi və iqtisadi üstünlüyün Azərbaycanın tərəfinə olduğunu göstərən faktları hətta Fransanın güclü dəstəyi də təkzib edə bilməyəcək.

- Sizcə, separatçı xuntanın lideri Arayik və onun bəzi əlaltılarının ölkədən getməsinə nə səbəb oldu?

- Zərəfat kimi səslənəcək, amma realıq budur ki, kimsə Xankəndinin açarlarını azərbaycanlı komendanta təhvil verməlidir və görürük, Arayik Arutyunyan bunu etmək istəmir. Ona görə də səlahiyyətlərini təhvil verdi ki, başqası bunu etsin. Yeni separatçıların hər hansı müqavimət imkanlarının tükəndiyi göz qabağındadır, ona görə də bu dözülməz formasıyanın tezliklə dağılması mümkündür.

- Yaxın vaxtlarda yeni hərbi toqquşmalar ola bilirmi?

- Təəssüf ki, bu versiyanı etiraf edirəm. Erməni separatçıları aqoniya qarşısında son dəfə intihara cəhd edəcəklər. Bu, özünü sərbəst bir qurum elan edən subyektin iflasa uğradığını və ölümünü göstərən təbii bir vəziyyətdir, hansı ki, bunun nəticəsində bütün birləşmiş və müstəqil Azərbaycanın üzərində yeni günəş doğacaq.

- Bəs Parisin ermənipərəst mövqeyinin

Tərcümə - Elçin Bayramlı

nildiği üçün onun qələbəsi qaçılmaz olacaq. O da göz qabağındadır ki, Ermənistanın siyasi sistemi dərin böhran içindədir, baxmayaraq ki, əhali öz ölkələrində siyasətə təsir etmək istəyir, lakin hakimiyyət, təbii ki, buna imkan verməyəcək. Deməli, İrəvan meriyasına seçkilər Ermənistandakı çətin daxili siyasi vəziyyəti heç bir şəkildə dəyişməyəcək.

- İrəvanın şərti sərhəddə yeni tənqidatların nəzərə alınaraq Ermənistanı Azərbaycanla yeni qarşılıqlı əlaqəyə hansı qüvvələr sövq edir?

- Ermənistan indi tarixi baxımdan çətin bir dövrdədir. Əslində, yalnız Azərbaycanla barışmaqla irəli gedə biləcəyini, əks halda dağılacağını dərk etmək ərəfəsindədir. Bu gün Ermənistanın söykəndiyi yer də belədir. Yeni, ya sülh və Qarabağın Azərbaycan olduğunu təkcə sözde deyil, həm də əməldə

etiraf etmək, ya da Ermənistan dövlətinin siyasi süqutu.

Təbii ki, Ermənistan cəmiyyətində realıqla barışmağa razı olmayan, realist olmayan, erməni cəmiyyətini müharibəyə sövq edən hansısa xəyali, efemer siyasi məqsədlərə nail olmaq üçün hər şeyə hazır olan ünsürlər var. Və belə məqsədlərin irəli sürülməsində təbii ki, "artsax" sözünü işlətməkdən çəkinməyən, Azərbaycanın ərazi bütövlüyü ilə faktiki razılaşmayan Fransa kimi xarici oyunçuların razılığı mühüm rol oynayır. Bu, qondarma demokratiya və azadlıq uğrunda mübarizə şüarı altında beynəlxalq hüquq, Azərbaycanın sərhədlərinin toxunulmazlığı kimi hamılıqla qəbul edilmiş prinsipi pozan bəzi avropalı siyasətçilərin vasitəçiliyi ilə baş verir. Ümumiyyətlə, hesab edirəm ki, həm Rusiya, həm də Azərbaycan Aİ və ABŞ üçün yad ölkələrdir.

Hazırkı məqamda AXCP təlatümlü dənizin ortasında ilişib qalan kapitanızsız gəmiyə bənzəyir. Düşünən beyin, vəziyyətdən çıxmağa çalışan qüvvə olmadıqından gəmi dənizin dibinə getməyə hazırlaşır. Eləcə də AXCP başıpozuq dəstənin idarəetməsində olduğundan dağılmağa doğru irəliləyir. Daha doğrusu, artıq Əli Kərimlinin rəhbərlik etdiyi partiya parçalanma mərhələsinə başa vuraraq dağılma dövrünə adlayıb. Yəqin ki, Ədliyyə Nazirliyi AXCP-ni təkrar qeydiyyatta almaqdan imtina edəcəyi təqdirdə, partiya üzvləri başlarının qarşısına qalmaqda çalışacaqlar. Ə.Kərimlinin yanlış təbliğatına aldanıb AXCP-yə gələnlər kor-peşman geri qayıdacaqlar. Partiya funksionerləri də ümitsiz vəziyyətdədirlər. Onlar AXCP-nin perspektivinin olmadığını şüurlu surətdə anlaşırlar. Lakin getmək üçün qətiyyətli addım atmağa tələsmirlər. Sadəcə, hələ ki, gözləmə mövqeyindədirlər.

Əli Kərimliyə qarşı etirazlar artır

Qeyri-müəyyənlikdən istifadə edən Ə.Kərimli müxtəlif formada özünəbəraət açıqlamaları verir, təyinatlar aparır, yığıncaqlar, tədbirlər təşkil edir. Bu kimi şou xarakter-

Əli Kərimli təklənmişləri özünə müavin təyin etdi

Sırası cəbhəçilər aralarında F.Qəhrəmanlı kimi bir manyakın olmasını istəməirlər

li məsələlər çamadan ovqatında olan funksionerləri və sırası üzvləri sakitləşdirməyə də, narazılığın genişlənməsinin qarşısını qismən də olsa almaqdadır. Lakin Kamil Vəlinin bağ evində keçirilən Ali Məclisin toplantısında verilən qərarlar, aparılan təyinatlar sanki yanan ocağın üzərinə benzin tökmək effekti verib. Çünki əksər sırası üzvləri yeni təyinatları qəbul etmir və açıq şəkildə Ə.Kərimlinin qərarına qarşı çıxırlar. Xüsusilə də, iki dəfə Azərbaycan professoru kimi təqdim edilib lağa qoyulan Nureddin Məmmədlinin Ali Məclisin sədri təyin edilməsi və ailəsinə qarşı zorakılıq etməsi ilə özünə qarşı ictimai narazılıq yaratmış Fuad Qəhrəmanlının müavin təyin edilməsi daha çox hiddətə və qəzəbə səbəb

olub. Sırası cəbhəçilər sosial şəbəkələrdə paylaşımlarında F.Qəhrəmanlının sədr müavinini təyin edilməsinə sərt şəkildə etirazlarını bildirirlər. Qeyd edirlər ki, Ə.Kərimli F.Qəhrəmanlı kimi ləkəli birini AXCP sədr müavinini təyin etməkə ailə institutuna qarşı hörmətsizlik etmiş oldu.

İctimaiyyət sadist Fuad Qəhrəmanlının zorakı əməllərini unutmayıb

Ə.Kərimli düşünür ki, ictimaiyyət sadist Fuad Qəhrəmanlının zorakı əməllərini unudub. Axı hər kəs bilir ki, 2019-cu ildə Zümrüd Yağmur və qızı Fuad Qəhrəmanlının ailə cinayətlərini, məişət zorakılığını ictimailəşdirmişdilər. İctimai tənqiddən sonra Fuad Qəhrəmanlı istefa vermək məcburiyyətində qalmışdı. Bəs görəsən nə dəyişib ki, Əli Kərimli sadisti yenidən müavin təyin etdirdi? Bununla Əli Kərimli nə etmək istəyir? O zaman bütün feministlər, müxalif cəməə etiraz bildirmişdilər. Bəs indi necə, susa-

caqlarmı? Sadist birisinin müdafiəsinə görə Əli Kərimliyə təpki verəcəklərmi? Məgər imkan veriləcəkmi ki, qadın hüquqlarına hörmət etməyən biri yenidən səlahiyyət sahibi olsun? Xatırlatmaq lazımdır ki, Fuad Qəhrəmanlıya ailə üzvləri Selcan, Səna və Zümrüd Yağmur qarşı zorakılıq törətmişdir. Məsələ ilə bağlı Selcan Yağmur və Zümrüd Yağmur sosial şəbəkədə status paylaşılıb, ictimaiyyətdən kömək istədiklərindən sonra prokurorluq cinayət işi açaraq araşdırmalara başlamışdır. Zümrüd Yağmur "YouTube"-da yerləşdirilən müsahibəsində əri Fuad Qəhrəmanlının 2010-cu ildə ağır şüşə stəkanla azyaşlı qızı Sənağın dizini sındırdığını, 2013-cü ilin yayında onun barmağını sındırdığını, 2015-ci ilin noyabrında isə ona digər xəsarətlər yetirdiyini, azadlıqda, hətta həbsdə olarkən belə onlara qarşı psixi iztərlər verdiyini bildirib. Prokurorluq araşdırma zamanı Bakı şəhəri Klinik Tibbi Mərkəzin qeydiyyat jurnalına baxış keçirib. Bundan sonra müəyyən edilib ki, Səna Yağmur 6 yaşı olanda, 2010-cu ilin yanvarında sağ diz nahiyəsində

travmatik çat (natamam sınıq), travmatik zədə yerində su yığılması və şişkinliklə bağlı müayinə və müalicə olunub, ona tibbi yardım göstərilib. 2018-ci ilin sentyabrında sağ dizinin müayinəsi üçün yenidən mürciət edib.

Bir sözlə, görünən ondan ibarətdir ki, ailəsinə qarşı zorakılıq edən F.Qəhrəmanlı indi olub AXCP sədrinin müavinini. Nədi-nədi o, Ə.Kərimlinin demək istədiyi təhqirləri səsləndirə bilir, yalanlarını dilə gətirməyi bacarır, insanlar haqqında şər və böhtanlar səsləndirməkdə peşəkardır. Ancaq sırası cəbhəçilərin yeni təyinatla razılaşmayacaqları şübhəsizdir. Çünki sırası cəbhəçilər aralarında F.Qəhrəmanlı kimi bir manyakın olmasını istəməirlər. İstəməyir ki, kənardan onların fəaliyyətini izləyənlər "sizin sədr müavininiz sadistdir" deyib onları qınasınlar. Bu baxımdan, etirazlar əsaslı və ədalətlidir. Nəticənin necə olacağını isə yaxın günlərdə aydınlaşdırmaq mümkün olacaq. Hər halda daxili qarşıdurma AXCP-nin dağılmasını tezləşdirə bilər.

I.ƏLİYEV

Hamilə xanımların analıq məzuniyyətinə çıxma prosesi necə olmalıdır?

Bu gün bir çox qadınlar hamilə olarkən iş həyatına davam etmək məcburiyyətindədirlər. Bəziləri bunu öz istəyi ilə, digərləri isə maddi durumun zəif olması səbəbindən edir. Hamiləliyin bədənə yaratdığı müxtəlif dəyişikliklər zaman-zaman bulantı, qusma, tez-tez sidiyə getmə, yorğunluq, şişkinlik və sancı kimi hamiləliklə bağlı şikayətlər səbəbiylə iş həyatına mənfi təsir göstərə bilər. Hamilə qadınlar işlədikləri iş yerindən asılı olaraq bəzi qoxu və qidalardan həddindən artıq təsirlənə bilər.

SİA mövzu ilə bağlı araşdırma aparıb.

Türkiyədə bütün bunlara görə qanunla hamiləlik dövründə işləmək üçün bəzi tənzimləmələr gətirilib və iş yerləri hamilə işçilərinə uyğun olaraq müxtəlif qaydalar hazırlayıb.

Ümumiyyətlə, gün ərzində işdə heç bir təhlükəli vəziyyətlə, zərərli maddələrlə qarşılaşmayan qadınlar doğuşa qədər işləyə bilərlər. Amma hamilə qadının iş şəraiti diqqətlə qiymətləndirilməlidir.

Aşağıdakı hallarda hamilə qadının işi məhdudlaşdırılmalı və ya tamamilə dayandırılmalıdır

- Hamiləlik zamanı qanaxma riski olanlar
- Erken doğuş riski olanlar

- Uşaqlıq boynunda açılma (dilatasiya) olanlar
- Uşaqlıq yolu ilə bağlı qüsurları olanlar
- Hipertoniya
- Döln inkişafının ləngiməsi
- Daha əvvəl vaxtından əvvəl doğuş edənlər

Bəzi iş yerlərində istifadə edilən kimyəvi, təmizləyici maddələr, həlledicilər və radiasiya hamilə qadına birbaşa təmas və ya tənəffüs yolu ilə zərər verə bilər. Bunlar qurğuşun və civə kimi maddələrdir. Bu cür maddələrin olduğu iş yerlərində özünü qorumaq üçün lazımi tədbirləri araşdırmalı və iş yerinin sahibi ilə danışmalısınız. Bu maddələrə çox məruz qalmayacaq yerlərdə işləmək, zaman-zaman otağınızı havalandırmaq və bəzi xüsusi paltarlar geyinmək lazım ola bilər.

Həddindən artıq isti iş yerində və ya fabrikdə işləmək hamiləliyə bəzi mənfi təsirlər göstərə bilər. Bu vəziyyətdə zaman-zaman sərin bir mühitə keçmək və bol maye qəbul etmək kimi ehtiyat tədbirləri alaraq həddindən artıq istidən qaçınmaq lazımdır.

Gözellik salonlarında işləyən hamilə qadınların risk altında olduğuna dair kifayət qədər sübut yoxdur. Belə iş yerlərinin ətrafında kimyəvi maddələr olduğundan əlcəkdən istifadə etmək, içərinə havalandırmaq kimi ehtiyat tədbirləri görülməlidir.

Hansı işdə olursa olsun, gələcək analar həddindən artıq yük qaldırmaqdan və çox əyləmədən çəkinməlidirlər. Qısa istirahət fasilələri bir neçə saatdan bir, uzun müddətə isə hər 4 saatdan bir verilməlidir.

İş masasında çalışanların diqqət etməli olduğu detallar var:

- Kompüterdə işləyərkən kiçik fasilələr verməyinizə əmin olun. Ayağa qalxın, dərin nəfəs alın və gəzin.
- Masada oturarkən vaxtaşırı qollarınızı və ayaqlarınızı

uzadın.

- Heç vaxt ağır əşyaları qaldırmayın
- Əgər əyləmək lazımdırsa, kürəyinizi və belinizi gərginləşdirmədən yavaş-yavaş əyin.
- Oturacağın hündürlüyünü elə tənzimləyin ki, ayaqlarınız yerə tam toxunsun. Mümkünsə, ayaqlarınızın altına kiçik bir stul qoyun.
- Uzun müddət ayaq üstə dayanırsınızsa, tez-tez fasilələr verin.
- Nə qədər məşğul olsanız da, yemək vaxtlarını qaçırmayın.
- Daim su için.
- Siqaret tüstüsü və kimyəvi maddələrdən uzaq durun.
- Ən azı iki saatdan bir tualetə getməyə diqqət edin.
- Heç vaxt özünüzlü yükləməyin. İş günlərində və özünüzlü yorğun hiss etdiyiniz zaman evə tez gedin.

Bəs, doğuşdan əvvəl və sonra işləyən hamilə qadınların qanuni hüquqları hansılardır? Analıq məzuniyyəti nə qədərdir? Analıq müavinətini necə almaq olar? Azərbaycanda və dünyada bu barədə vəziyyət necədir?

Türkiyədə durum:

- İşləyən ananın analıq məzuniyyəti müddəti nə qədərdir və o analıq məzuniyyətindən necə istifadə edə bilər?
- 4857 sayılı Əmək Qanununun 74-cü maddəsinə əsasən qadın işçilərin doğumdan əvvəl 8 və doğuşdan sonra 8 həftə olmaq üzrə ümumi 16 həftə müddətində işlədilməmələri vacibdir. Bu müddət ödənişli məzuniyyət sayılır. Bundan əlavə, qadın işçinin tələbi ilə 16 həftəlik qanuni analıq məzuniyyəti müddəti başa çatdıqdan sonra işgötürən tərəfindən 6 aya qədər ödənişsiz məzuniyyət verilməlidir. Bu müddətlər qanuni olaraq müəyyən edildiyi üçün işgötürənin etiraz etmək hüququ yoxdur.

Çoxlu hamiləliklərdə analıq məzuniyyəti nə qədərdir?

Çoxlu hamiləliklərdə, əkiz və ya üçəm olmasından asılı olmayaraq, doğumdan sonra istifadə edilən 8 həftəlik müddətə 2 həftə daha əlavə edilir və onların cəmi 18 həftəlik ödənişli məzuniyyəti olur.

Analıq müavinəti nədir? İşləyən analar bu pulu necə və haradan əldə edə bilər? Hamı analıq yardımı alır mı?

Analıq müavinəti Ailə və Sosial Müdafiə Nazirliyi tərəfindən analara verilən hüquqdur və birinci uşaq üçün 300 TL, ikinci uşaq üçün 400 TL, üçüncü uşaq üçün 600 TL olmaqla bir dəfəlik müavinətdir. Bunun üçün ananın işləyib-ışləməməsinin heç bir fərqi yoxdur. Doğum etməsi, körpənin sağ olması və Türkiyə Cümhuriyyətinin vətəndaşı olması əsas tələblərdir.

Hamiləlik dövründə iş saatları necə tənzimlənir?

Hamiləlik dövründə qadın işçiyə dövrü müayinələr üçün ödənişli məzuniyyət verilir. Həkim bunu məqsəduyğun hesab edərsə, hamilə qadın işçinin sağlamlığına uyğun olan daha yüngül işlərdə işlədilir.

Ardı Səh. 12

Əvvəli Səh. 11

Belə olan halda işəgötürən tərəfindən işçinin əməkhaqqında heç bir azalma edilə bilməz.

Bəs, Azərbaycanda bu barədə vəziyyət necədir?

Hamiləliyə və doğuşa görə məzuniyyət.

Hamiləlik dövründə və doğuşdan sonrakı dövr üçün işləyən qadınlara 126 təqvim günü (doğuşdan əvvəl 70 təqvim günü və doğuşdan sonra 56 təqvim günü) müddətində ödə-

nişli məzuniyyət verilir. Doğuş çətin olduqda, iki və daha çox uşaq doğulduqda doğuşdan sonrakı məzuniyyət 70 təqvim günü müddətində verilir.

Bu barədə daha ətraflı məlumatı vəkil Turan Abdullazadə verib: "Əmək Məcəlləsinə əsasən, hamiləliyə və doğuşa görə məzuniyyətlər sosial məzuniyyətlərin bir növüdür.

Hamilə xanımların analıq məzuniyyətinə çıxma prosesi necə olmalıdır?

İşəgötürən iş müddətindən, növündən, yerindən, fəaliyyətinin təşkilati-hüquqi formasından asılı olmayaraq aşağıdakı işçilərə bu məzuniyyəti verməyə borcludur:

- 1) Hamilə qadınlara
- 2) İki ayadək uşağı övladlığa götürən qadınlara
- 3) İki ayadək uşağı övladlığa götürmədən böyükdən qadınlara

Hamiləlik dövründə və doğuşdan sonrakı dövr üçün işləyən qadınlara 126 təqvim günü (doğuşdan əvvəl 70 təqvim günü və doğuşdan sonra 56 təqvim günü) müddətində ödənişli məzuniyyət verilir. Doğuş çətin olduqda, iki və daha çox uşaq doğulduqda doğuşdan sonrakı məzuniyyət 70 təqvim günü müddətində verilir.

Kənd təsərrüfatı istehsalında çalışan qadınlara hamiləliyə və doğuşa görə məzuniyyət aşağıdakı müddətlərdə verilir:

- a) normal doğuşda 140 təqvim günü (doğuşdan əvvəl 70 təqvim günü və doğuşdan sonra 70 təqvim günü);
- b) doğuş çətin olduqda 156 təqvim günü (doğuşdan əvvəl 70 təqvim günü və doğuşdan sonra 86 təqvim günü);
- c) iki və daha çox uşaq doğulduqda 180 təqvim günü (doğuşdan əvvəl 70 təqvim günü və doğuşdan sonra 110 təqvim günü).

Bundan əlavə 3 yaşı tamam olanadək uşağa qulluq sosial sığorta hadisəsi hesab olunur və uşağa qulluğa görə müavinət sosial sığorta üzrə ödəmələrin bir növüdür. Uşağa bilavasitə qulluq edən valideynlərdən biri, yaxud ailənin başqa üzvü uşağın üç yaşı tamam olanadək ona qulluq et-

məkdən ötrü qanunvericiliklə müəyyən edilmiş məbləğdə müavinət verilən qismən ödənişli sosial məzuniyyət almaq hüququna malikdirlər.

2016-cı il fevralın 1-dən bir yaş yarımadaək uşağa qulluğa görə qismən ödənişli sosial məzuniyyətdə olanlara verilən aylıq müavinətin məbləği 44 manat, bir yaş yarımadaək uşağa qulluğa görə isə həmin müavinətin məbləği 28 manat miqdarında müəyyən edilmişdir".

Cərrah, mama-ginekoloq Ləman Əliyeva isə məsələnin tibbi yanlarına toxunub: "Analıq məzuniyyəti ölkəmizdə qanuni olaraq 30 həftədə olur. Bu Səhiyyə Nazirliyinin protokolu ilə 30 həftədə verilir.

Əgər normal fizioloji hamiləlikdirsə, yəni heç bir patologiya yoxdursa, qadın 30 həftəyə qədər işləyə bilər. Son iki ay isə işləmək olmaz. Həmçinin, doğuşdan iki ay sonra da işləməyə bilər.

Ümumiyyətlə, uşağın tələf olma ehtimalı olmayan hamilə qadınların işləməsində heç bir problem yoxdur".

Aysən Vəli

Mənzilimizdə başqa şəxslər qeydiyyatdadırsa nə etməliyik?

AYDINLIQ GƏTİRİLDİ

“Bəzi hallarda və-təndaşlar onlara məxsus yaşayış evində qeydiyyatda olan digər şəxslərin qeydiyyatdan çıxarılması ilə bağlı problem yaşayırlar. Bir çoxları qeydiyyatda olan şəxslərin qeydiyyatdan çıxmasını tələb etsə də, qarşı tərəf bu tələbə məhəl qoymur”. Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında Hüquqi-Sosial Yardım və Maarifləndirmə İctimai Birliyinin sədri Fariz Əkbərov deyib.

Onun sözlərinə görə, şəxs mülkiyyətində olan mənzili satmaq istəyir, lakin qeydiyyatda olan şəxsin razılığını ala bilmir: "Belə ki tez-tez rast gələn problemlərdən biri odur ki, notariusda alqı-satqı müqaviləsini həyata keçirə bilmir, yaxud da şəxs yeni mənzil alıb və orda qeydiyyatda adamlar var. Onları qeydiyyatdan çıxartmaq istəyir.

"Yaşayış yeri və olduğu yer üzrə qeydiyyat haqqında" Azərbaycan Respublikası qanununun 9-cu maddəsinə əsasən şəxs yaşadığı yer üzrə qeydiyyatdan aşağıdakı hallarda çıxarılır:

- yaşayış yerini dəyişdikdə - yeni yaşayış yeri üzrə qeydiyyatda alınması barədə müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının məlumatına əsasən;
- başqa ölkədə yaşayış yeri seçdikdə - müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının məlumatına əsasən;
- ömürlük azadlıqdan məhrum edildikdə - məhkəmənin qanuni qüvvəyə minmiş hökmü əsasında;
- öldükdə və ya məhkəmə qətna-

məsi ilə ölmüş elan edildikdə - ölüm aktının qeydə alınması haqqında müvafiq dövlət orqanının məlumatı əsasında;

- yaşayış sahəsindən çıxarıldıqda və ya yaşayış sahəsindən istifadə hüququna xitam verildikdə məhkəmənin qanuni qüvvəyə minmiş qətnaməsi əsasında;

- qeydiyyata alınma üçün əsas olmuş sənədlərin və ya məlumatların həqiqətə uyğun olmadığı və ya qeydiyyat məsələsi həll edilərkən vəzifəli şəxs tərəfindən qanunsuz hərəkətə yol verildiyi aşkar edildikdə - məhkəmənin qanuni qüvvəyə minmiş qərarı əsasında".

Fariz Əkbərov sözlərinə belə

davam edib: "Şəxsin mənzilində formal olaraq qeydiyyatda olan, lakin faktiki yaşamayan və mənzildən istifadə hüququ olmayan şəxslərin mənzildən çıxarılması üçün şəxs ərazi üzrə Polis İdarəsinə inzibati qaydada müraciət edə bilər. Bu məsələ "Yaşayış yeri və olduğu yer üzrə qeydiyyat" haqqında Azərbaycan Respublikasının qanunu ilə tənzimlənir.

Qeyd edək ki, Azərbaycan Respublikası Konstitusiyası Məhkəməsi Plenumunun 24 sentyabr 2020-ci il

tarixli "Yaşayış yeri və olduğu yer üzrə qeydiyyat haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 9-cu maddəsinin birinci hissəsinin bəzi müddəalarının şərh edilməsinə dair Qərarında da müəyyən edilir ki, mülkiyyətçi ona məxsus yaşayış sahəsində qeydiyyatda olan şəxslərin qeydiyyatdan çıxarılması üçün inzibati orqana müraciət etməlidir. Daxili İşlər Nazirliyi şəxslərin yaşayış yeri üzrə qeydiyyatdan çıxarılması üzrə səlahiyyətli inzibati orqandır. Daxili İşlər Nazirliyinin müvafiq ərazi qurumu kimi Polis İdarəsi ərazi üzrə bu səlahiyyəti həyata keçirir.

Göründüyü kimi "Yaşayış yeri və olduğu yer üzrə qeydiyyat haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 9-cu maddəsinin birinci hissəsinə əsasən yaşayış sahəsində faktiki yaşamayan və ya istifadə hüququ olmayan şəxslərin qeydiyyatına mülkiyyətçinin inzibati orqana müraciəti əsasında xitam verilməlidir. Yaşayış sahəsinə əmlak hüquqları mövcud olmayan şəxslərin mülkiyyətçinin tələbi əsasında qeydiyyatdan çıxarılmasından inzibati orqan tərəfindən imtina edildikdə, məhkəmələr bununla

bağlı mübahisələrə inzibati məhkəmə icraatı qaydasında baxaraq şəxsin yaşayış yeri üzrə qeydiyyatdan çıxarılması öhdəliyini həmin orqanın üzərinə qoya bilər.

Bununla yanaşı, yaşayış sahəsinin mülkiyyətçisi həmin yaşayış sahəsi üzrə qeydiyyatda olub orda yaşayan şəxsin qeydiyyatdan çıxarılması üçün məhkəmədə sonuncunun yaşayış sahəsindən çıxarılması haqqında iddia qaldırmaqlıdır".

Aysən Vəli

Çindən böhran yaradacaq G20 qərarı!

Sentyabrın 9-10-da Hindistanın paytaxtı Yeni Dehliyə keçiriləcək G20 Sammiti üçün geri sayım davam edərkən, Çindən mübahisəli bir qərar gəldi. Çin sədri Si Cinpinin liderlər səviyyəsində keçirilən sammitə qatılmamaq qərarına gəldiyi açıqlanıb.

Bildirilib ki, Çin sədri Si Cinpinin sentyabrın 9-10-da Hindistanın paytaxtı Yeni Dehliyə keçiriləcək G20 Liderlər Sammitində iştirak etməyəcək. Çin Xarici İşlər Nazirliyinin sözçüsü Mao Ning Pekində keçirilən gündəlik mətbuat konfransında verdiyi açıqlamada, zirvə toplantısında ölkəsini baş nazir Li Jianqin təmsil edəcəyini açıqlayıb.

G20-ni global iqtisadi və maliyyə əməkdaşlığı üçün əhəmiyyətli bir forum olaraq gördüklərini ifadə edən Mao, sammitdəki Çin nümayəndə heyətinə bu dəfə baş nazir Li Jiang tərəfindən rəhbərlik edəcəyini və G20-nin beynəlxalq iqtisadi əməkdaşlıq və global inkişafda rolunu vurğulayacağını qeyd edib. 2008-ci ildən bəri hər il keçirilən G20 liderlərinin sammitlərində şəxsən iştirak etməyən ilk Çin prezidenti olacaq. Sözçüsü Mao Çinin sammitdən gözləntiləri ilə əlaqədar olaraq, "Ümid edirik ki, G20 iqtisadi bərpa və davamlı böyümə, ümumi rifah və inkişaf üçün, dünya iqtisadiyyatında təzyiqlər hiss olunduqda və inkişafda yeni problemlər ortaya çıxdıqda konsensusa gələcək" mesajını verib.

Cinpinin sammitdə iştirak etməyəcəyi ilə bağlı xəbərlər əvvəllər Qərbi və Hindistan mətbuatında yer almışdı. Zirvənin təşkilində iştirak edən diplomatik qaynaqlara əsaslanan xəbərdə Çin nümayəndə heyətinin Ukrayna müharibəsindən tutmuş inkişaf etmiş ölkələr arasında iqtisadi yükün bölüşdürülməsinə qədər bir çox mövzuda hazırlıq iclaslarında sammitin uzlaşmasına etirazlarını dilə gətirdiyi iddia edilib.

VƏLİ

Yaşamaq gözəldir, deyirlər. Həm də həyat çox şirindir. Bunları yaşadığınca duyur, hiss edirik. Bəli, həyat şirindir, yaşamaq gözəldir. Lakin o zaman gözəldir ki, onu sağlam şəkildə yaşaya, bütün gözəlliklərini duya bilərsən. Səhhətində nə isə problem olan insan xəstə olduğu müddətdə yalnız öz dərdləri, ağrıları ilə baş-başa qalır. Onun həyatın gözəlliklərini duymağa nə zamanı, nə həvəsi, nə də marağı olur. Səhərdən axşamədək ağrıları, dərman qəbulu, pəhriz yeməkləri ona günəşin doğma və qüruba enmə vaxtlarını unutturur. Gecələrin yaraşığı, gözəlliyi olan yuxu isə ərşə qalxdığından gecələr ona gözəl yox, günün ən ağır, dözümsüz anı kimi gəlir. Odur ki, bu həyatın gözəlliyini duymaq istəyiriksə, birinci növbədə sağlamlığımızın qeydine qalib, xəstələnməməyə çalışmalıyıq. Məhz bu halda həyat gözəl və şirindir.

300 minədək...

Sağlamlığımızı əlimizdən alan, bizə narahat bir ömür bəxş edən xəstəliklərdən biri də diabetdir ki, bu gün ölkəmizdə artıq sayı 300 minədək olan şəkərli diabet xəstəsi var. Çünki onlar hansısa səbəblərdən artıq bu xəstəliyin daşıyıcılarıdır. Bəzən sadəcə şəkər xəstəliyi adlandırığımız bu xəstəlik hər il dünyada təxminən bir milyon insanın ölümünə səbəb olan, kəskin ağırlaşmalarla müşayiət olunan, müalicəsi böyük vəsait tələb edən xroniki, həm də sürətlə artan bir xəstəlikdir. Beynəlxalq Diabet Federasiyasının məlumatına görə, əgər 2019-cu ildə dünyada şəkər xəstələrinin sayı 463 milyon nəfər idisə, hazırda bu rəqəm 537 milyondur. Statistik məlumatlar göstərir ki, təəssüf ki, Azərbaycanda da diabet xəstələrinin sayının artması müşahidə olunur. 2017-ci ildə müalicə-profilaktika müəssisələrinin qeydiyyatında, təqribən, 243 min diabet xəstəsi olduğu halda, hazırda bu rəqəm 300 minə yaxındır. Şəkərli diabet digər xəstəlikləri kəskinləşdirə, ana və uşaq sağlamlığına mənfi təsir göstərə bilər. Bu xəstəliyin yüksək artımı, eyni zamanda onun yaratdığı tibbi, sosial, iqtisadi, psixoloji və digər problemləri də qabardır. Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının (ÜST) 2006-cı ildə qəbul etdiyi xüsusi bəyannamədə şəkərli diabet "ağır xroniki xəstəlik" kimi səciyyələndirilib.

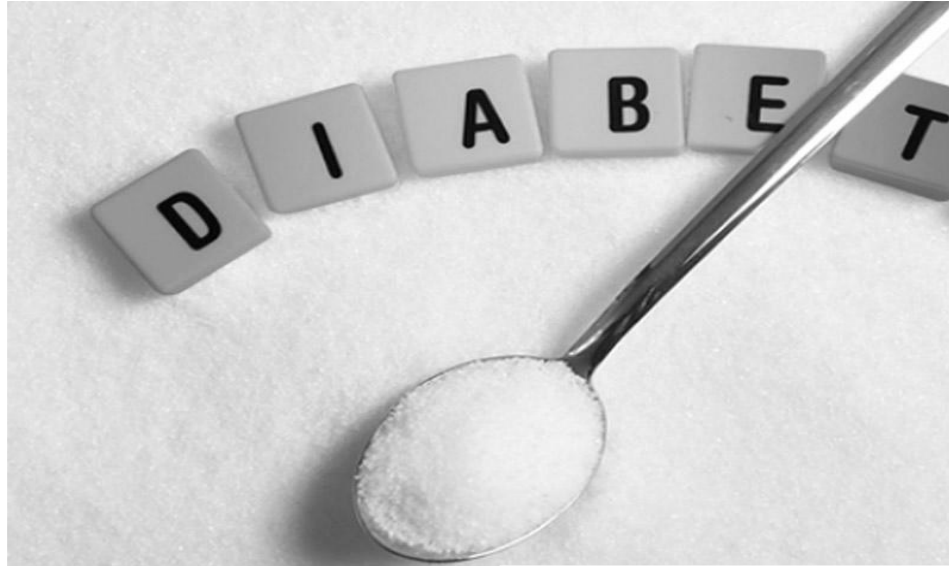
2006-cı ildə BMT Baş Assambleyası tərəfindən qəbul edilən qətnaməyə əsasən, 2007-ci ildən etibarən hər il noyabrın 14-ü BMT-nin Ümumdünya Diabet Günü kimi hesab olunur. Bu qətnamənin əsasında dövlətlər ilk dəfə olaraq, qeyri-infeksiyon xəstəlik olan diabeti dünya miqyasında sağlamlığa ciddi təhlükə mənbəyi sayaraq, İV/QİÇS, verəm, malyariya kimi infeksiyon xəstəliklərlə eyni səviyyədə qəbul etdilər. Qətnamə BMT-yə üzv dövlətləri bu günü təsdiq etməyə, həmçinin bütün millətləri diabetin qarşısını almaq və müalicə etmək üçün milli siyasət oriyentasiyasını hazırlamağa dəvət edib.

Bu faktları sadalamaqda məqsədim yuxarıda da vurğuladığım kimi, şəkərli diabetin adi yox, ciddi xəstəlik olduğunu bir daha nəzərə çatdırmaqla, bu xəstəliklə hər birimizin mübarizə aparmalı olduğunu anlatmaqdır. 300 min heç də kiçik rəqəm deyil. Hələ bu rəqəmin 1800-nün uşaq və yeniyetmələr olduğunu nəzərə alsaq, bu, daha qorxuludur və həyəcan təbilinin çoxdan çalınmalı olduğunu göstərən faktdır.

Ona adi baxdıqca...

Bəlkə də çoxları mənimlə eyni fikirdə olar ki, bütün zamanlarda "şəkər xəstəliyi"

Acı verən şirin...

deyiləndə ağılımıza çox da təhlükəli olmayan xəstəlik gəlib. Bu səbəbdən də ona adi bir xəstəlik kimi baxmışıq. Və bu adiliyin səbəbi isə fikrimcə, elə "şəkər" sözündən qaynaqlanıb. Çünki şəkər şirin deməkdir. Şirin isə düşüncələrimizdə təbii ki, müsbətlər sırasındadır.

Xəstəlik ağrı-acıdır, əzabdır. Acı dərmanlar, xəstəxanalarda uzun-uzadı müalicə almaq, aylar, illərlə yataqda qalmaqdır. Lakin biz şəkər xəstələrini adətən ayaq üstündə görmüşük. Elə buna görə də həm bu xəstələrin özləri, həm də yaxınları ona adi xəstəlik kimi baxırlar. Bəs bu xəstəlik nə edir? Ona adi baxdıqca öz yerini daha da möhkəmləndirir. Hələ minlərlə qapılar döyüb, çağırılmamış qonaq kimi evlərə soxulub, yuxarı başa keçərək qonaq qismindən ev sahibliyi qisminə də keçir. Biz ona adi bir xəstəlik kimi baxdıqca o, bütün bədənimizə hakim kəşilir. Bir də baxırıq ki, artıq bu "şirin" xəstəlik acıdan başqa bir şey vermir bizə. Bir də baxırıq ki, biz artıq süfrəyə düzülen bütün nemətlərə əl uzada bilmirik. Bütün ədviyyatlarla hazırlanan yeməkləri yeyə bilmirik. Bir də baxırıq ki, bu "şirin" xəstəlik şirin olan hər şeyi əlimizdən alıb, azşəkərli məhsullarla qidalanmağa vadar edib bizləri. Pəhriz saxlamağa, günün müəyyən saatlarında yeyə bilməyə, yanımda şəkərimizi ölçən cihaz gəzdirməyə vadar edib bizləri.

Hələ ilk zamanlarda məhz bunları müşahidə etsək də, elə bütün bunlara riayət etməməklə qarşıda gözləmədiyimiz yataq xəstəsinə çevriləcəyimizi, bu şirinliyin bizi

daha hansı acılarla üz-üzə qoyacağını heç ağılımıza belə gətirmədən yaşayırdıq. Yaşaya-yaşaya da bu xəstəliyin bir gün sağlamlığı mümkün olan digər xəstəliyimizi acımağa, kədərimizə çevirəcəyini düşünmürük. Düşünmürük ki, şəkərli diabet xəstəsi olmasaydıq, filan əməliyyatımız, filan müalicəmiz çox uğurla nəticələnə bilərdi və biz həyatda qala-yaşaya bilərdik.

Şəkərin ən yaxın dostu-stress

Dünyada 537 milyon insan şəkər xəstəliyindən əziyyət çəkir, dedik. Minlərlə insan isə bu xəstəliyi daşıdığından xəbərsizdir. Yaşayır, gəzir-dolaşır, yeyir-içir, lakin hələ də şəkər xəstəsi olduğu ağılına gəlmir. Aradabir baş ağrılarını, baş gicəllənmələrini, ürək bulanmalarını, qan təzyiqinin enmə-qalxmasını əsassız bir şey hesab edərək yaşayır. Bunlar üçün həkimə müraciət etmir, hansı ki, həkimə getməklə şəkərli diabet olduğunu bilər və dərhal onun qarşısını almaqla ağırlaşmalara doğru yola çıxmaz.

Biz həmişə düşünmüşük ki, şəkər xəstəliyinin başlıca səbəbi şəkərli qidalarla bağlıdır. Lakin düşünmürük ki, xeyr, əslində şəkərli qidalarla deyil, həmin şəkərli qidaları yaxşı həzm edə bilməyən orqanlarımızla bağlıdır. Onların xəstələnməyə başlamasından xəbərsiz olduğumuz şəkərli diabetin orqanizminizə qonaq gəlməsi ilə nəticələnir. Ümumilikdə isə mütəxəssislərin fikrincə, şəkər xəstəliyi, şəkərli diabet - şəkərin qan-

da xroniki artımıdır. Diabetlə əlaqəli ağırlaşmaların hamısının səbəbi qlükozanın qanda yüksək olmasıdır. Şəkər xəstəsi qanda şəkərin miqdarını idarə edə bilərsə, şəkərli diabet xəstəlik yox, həyat tərzinə çevrilir ki, bununla da ağırlaşmaların qarşısını almaq olar. Buradan isə yenə də o qənaətə gəlmək olar ki, bəli, insan şəkərli diabet xəstəsi olduğunu bilərsə, qanında qlükozanın artmasının qarşısını ala bilər. Bu isə tək qidalanmaqla deyil, ümumi həyat tərzini də daha çox bağlıdır. Onlardan birini-stresi vurğulamaqla demək olar ki, bütün xəstəliklər kimi, şəkərli diabetin də ən yaxın dostu stressdir. Bu, şəkər xəstəliyi ilə bağlı ağıla gələn bəlkə də ən son fikir olsa da, lakin əslində xəstəliyin ilkin yaranma səbəbidir. Belə isə stressdən, həyəcədən, əsəbləşməkdən kənar olmaq lazımdır. Çünki bunlar orqanizmdə müəyyən xəstəliklərin yaranma səbəbidir.

Həyat tərzini düzgün qurmayanda...

Biz həyat tərzimizi düzgün qura bilməyəndə bir çox xəstəliklərin qurbanı olururuq, bəli. Şəkərli diabet kimi. Oluruq bu xəstəlikdən asılı. İki tipdə olan bu xəstəliyin daşıyıcısı, əzablarını yaşayan, həyatın şirinliyindən məhrum olanlara çevrilirik. Ya bir-

rinci tip diabetlər üçün vacib olan gündəlik insulin inyeksiyalar, ya da ikinci tip diabetlərin istifadə etdiyi həblər vasitəsilə qanımızda qlükozanı norma çərçivəsində saxlamağa məcbur olururuq.

Beləliklə dərman preparatlarından asılı vəziyyətə düşürük. Onları həmişə yanımızda gəzdirməyə məcbur olururuq. Çünki onlarsız özümüzü yaxşı hiss etmirik, hətta yemək yeməyə belə qorxuruq ki, birdən şəkərimiz qalxar. Bəzən isə ya yanımda götürməməyimiz, ya da vaxtında qəbul etməməyimiz səbəbindən şəkərimiz qalxır, özümüzü pis edirik və bu, bir günümüzü əlimizdən alır. Həyatın gözəl bir gününü yaşaya bilmirik. Baş ağrıları, ürək döyüntüləri ilə günümüzü başa vurmaq məcburiyyətində qalır, səhəri gün isə bunun halsızlığını yaşamalırıq.

Birinci, düzgün həyat tərzini keçirməklə, evdənkənar qidalarla qidalanmaqla bu xəstəliyin qarşısını ala bilərik. Ən əsası isə stressdən uzaq olmaqla, şəkərli diabeti özümüzə uzaqlaşdırmaqla, bununla həm özümüzü, həm ailə üzvlərimizi qorumuş olarıq. Bu halda həyatın gözəlliyini də dərinlənə duya- duya yaşaya bilərik.

Həyat gözəldir... Sağlam yaşadığımız müddətdə bunu dərk etmək istəməsək də, "bəli də olmalıymış",- deyərək düşünsək də, xəstələndə tam mənası ilə anlayırıq. Anlayırıq ki, həyatı xəstəliyin verdiyi ağır-acı ilə yaşamaqdan çətin heç nə yoxdur. Anlayırıq ki, yaşadığımız gün deyil, ağır, ötüb-keçməyən ildir, əsrdir.

Odur ki, bütün bəşəriyyət sağlam olmaq, sağlam yaşamaq üçün mübarizəyə qalxmaldır. Hər şeyi bir kənara qoyub sağlamlığımız üçün bütün maneələri əllərimizlə özümüzə qarşılaşdırmalıyıq. Təbiətdə, ətraf aləmdə, iş yerində, evdə sadəcə ruhumuzu oxşayan, sağlamlığımıza xidmət edəcək anlarla yaşamaqlıyıq. Həyat məhz bu zaman öz gözəlliyi ilə bizim ola bilər. Bu gün haqqında söhbət açdığımız şəkərli diabet xəstəliyinin də həyatımızın gözəlliyinə kölgə saldığını nəzərə alıb onunla mübarizə aparmaq və acı verən "şirin" həyata sahib olmaq dileyilə...

Mətanət Məmmədova

“Nə oldu, Paşinyan?”

reallığı yenidən gündəmdə

"Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan 2020-ci ildə müharibəni, 2023-cü ildə sülhü uduzdu"

Türkiyənin "Karar" qəzeti yazır ki, ikinci Qarabağ müharibəsinə məğlub olan və mümkün yeni müharibədə qalib görünməyən Ermənistan Laçın yolunda gərginliyi azaltmaq əvəzinə, onu daha da gücləndirməyə çalışır.

**"Karar" qəzeti:
"İndi bu nədir?"**

Yazıda N.Paşinyanın, hətta Ermənistanın rəsmi olaraq tanımadığı qondarma "Dağlıq Qarabağ Respublikası"nın "müstəqillik" ildönümü münasibətilə səsləndirdiyi fikirlərə də toxunulub. Qeyd olunub ki, hökumət başçısı 2019-cu il avqustun 5-də "Qarabağ Ermənistanıdır. Nöqtə" deyimi, sonra isə 2023-cü il mayın 22-də "Biz Dağlıq Qarabağ da daxil olmaqla Azərbaycanın 86 min 600 kvadratkilometr ərazi bütövlüyünü tanımağa hazırıq" bəyanatı ilə tanınır. "İndi bu nədir? Paşinyan Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü şübhə altına almaq mövqeyinə qayıtmaqla nə demək istəyir? İnşallah hələ sülh prosesi əldən getməyib və Paşinyan vəziyyəti xilas etməyin yollarını axtarır", - məqalədə vurğulanıb.

"Paşinyan hakimiyyətə gələndən Koçaryan və Sarkisyanın ailə üzvlərinin mühakiməsi davam edir"

Beynəlxalq münasibətlər üzrə ekspert Əziz Əlibəyli hesab edir ki, gündəmə Paşinyan və ətrafının daxil olduğu yeni elitənin mübarizəsi gəlib. Ekspert bildirib ki, mübarizədə dini sektanı da nəzərə almaq lazımdır: "Önə çıxan hər iki klan Rusiyaya bağlıdır. Onların fəallaşması Paşinyanın sərhəd bölgələrdə rus sülhməramlılarını pasifizasiya edib yerinə fransızları gətirməsi deməkdir. Rusiyaya bağlı şəxslər buna qarşı çıxırlar. Arayık Arutunyanın istefasından öncə Qarabağ erməniləri Qukasyan və Saakyanla görüş keçirdilər. Onlar ərazidə söz sahibi olduqlarını gündəmə gətirdilər. Rusiya Qarabağ ermənilərinin İrəvandakı elementləri olan keçmiş prezidentlər Koçaryan və Sarkisyanı dərhal meydana çıxardı. Paşinyan hakimiyyətə gələndən Koçaryan və Sarkisyanın ailə üzvlərinin mühakiməsi davam edir. Hər şeyə rəğmən Rusiya onları qorumağı bacardı. Hazırda, faktiki hakimiyyətsizlik dövründə hansı qrupun Qarabağda təşəbbüsü ələ alması məsələsi önə çıxır. Mübarizənin gedişatı Rusiyaya yaradıcı və pragmatik xidmətdən asılıdır".

Afət Tahirqızı

Fransız psixoloqu Julyer iddia edir ki, insanlarda satqıncılıq və xəyanət simptomları bir dəfə formalaşırsa, bu, sistemli şəkildə davamlı olur və ətraf mühitdə ikrah yaranır. Bu məntiqə yanaşsaq, aydın olur ki, bu gün müxalifət illərdir ki, eyni mühitdə qalıblar, zaman-zaman bir-birlərinə xəyanət ediblər və demək olar ki, artıq bir periodiklik yaranıb və bunun qarşısını almaq, sadəcə, mümkün deyil. Necə ki, bu gün AXCP sədri Əli Kərimli və "Milli Şura"nın sədri Cəmil Həsənli kimilər nə yaşına, nə də başına hörmət edir. Yəni də o çirkin əməllərindən əl çəkmirlər. Doğrudur, bu gün hər kəs onu da bilir ki, C.Həsənli Ə.Kərimlinin "danışan dili" rolunda çıxış edir. Ə.Kərimli deyirsə sür dərəcə, o saat sürür dərin düz kəndinə! Yəni, bu kimi xəyanətkar elan etmək hadisələri fonunda C.Həsənlinin tək, özbaşına hərəkət etməsini, nəticələrə gələrək "səsli-küylü" bəyanatlar səsləndirməsini demək olmaz. O, bilavasitə AXCP sədri Əli Kərimlinin ələyindən asılı olan bir kəsidir.

**Xəyanətkar
xəyanətkarın yanında**

Əgər oxucularımızın yadındadırsa, vaxtı ilə AXCP sədrinin birinci müavini Gözəl Bayramlı AXCP sədrini tərəfləyib onun Nelson Mandella ilə müqayisəsini aparırdı. Ancaq rəhmətlik Həsən Kərimovun bir dəfə bu cür bənzətmələrə və oxşatmalara etiraz etməsi cəbhəçilər tə-

rəfindən necə daş-qalağa tutmuşdular, yazıq elə o oturan oldu, yerində. Ən gülcünc doğuran o idi ki, AXCP funksioneri Nuruəddin Məmmədlinin rusiyalı müxalifətçi Nemtsovun ölümündən sonra Ə.Kərimlini onunla müqayisə etməsi idi: "Nemtsov Əli bəyə qibtə edirdi..." Bu-

di ki, mən bir xristianı mü səlman etmişəm. Yəni, onun özü də bunu səmimi şəkildə etiraf elədi. Belə olan halda, cəmiyyət C.Həsənliyə başqa nə gözləməlidir ki?"

MMP sədri bildirib ki, C.Həsənli erməniləri müdafiə etməyə məcburdur:

ların ciblərinə xaricdən böyük pul axını gəlir. Ona görə də, xaricdə mülklər, bağ evləri və villalar alırlar. Yəni yaşayışlarını orada qururlar. Bu baxımdan, mən dəfələrlə təklif etmişəm, tələb etmişəm ki, belə adamlar Azərbaycandan deportasiya olunsunlar".

**Tarixi yalanlar və
saxta vədlər
gec-tez üzə çıxır**

Bu yerdə jurnalist Eynulla Fətullayevin Ə.Kərimlini quduz oğru itlərinə bənzətməsi lap yerində deyilmiş faktdır. E.Fətullayev özünün "facebook" hesabında AXCP sədri və onun tərəfdarlarına həsr etdiyi statusda maraqlıdır ki, Ə.Kərimli və digər mürdər cəbhənin virusları oğru itlərdir: "Bu siyasi cinah öz mürdər mahiyyətini ortaya qoyur. Məncə, günahkar Ayaz Mütəllibovdur. 1992-ci ildə bu nadan siyasi kütləni quduz itlər kimi güllələsəydi, Azərbaycan siyasətindən belə üfunət gəlməzdi... Üfunət iyi verənlər "siyasi mühacir" adı ilə Avropanın zibilliklərində eşələnirlər". Bax, budur həqiqət. Azərbaycan iqtidarı dövlətin, millətin maraqlarını heçə sayan, hər kəsi mənəvi terrora məruz qoymağa çalışan Ə.Kərimli-C.Həsənli kimi antimillilərs ünsürlər barəsində sərt ölçü götürməli, cəmiyyətdən təcrid etməlidir.

Rəfiqə HÜSEYNOVA

Xəyanət simptomları.....

Əli Kərimli, Cəmil Həsənli kimi antimillilərs ünsürlər cəmiyyətdən təcrid edilməlidir

Hafiz Hacıyev: "Cəmil Həsənlinin qanı da erməni qanıdır"

Müasir Müsavat Partiyasının sədri Hafiz Hacıyev Cəmil Həsənlinin "professor" adına layiq olmadığını və səviyyəsi düşüncəli erməni yalağı olduğunu bildirib. Qeyd edib ki, satqın Leyla Yunusun etdiyi cinayətkar əməllərinə görə cəzalandırılmasını faşistlərin yəhudilərə qarşı davranışlarına bənzətməsi elə C.Həsənlinin satqın olduğunu göstərir: "Xatirinizdədirsə, mən hələ prezident seçkiləri ərəfəsindəki debatların birində Cəmil Həsənlinin üzünə dedim ki, sən qızın erməniyə əre gedib. O da qayıdıb de-

"Cəmil Həsənli məcburdur ki, erməni müdafiə etsin. Erməni erməni müdafiə etməlidir. Yəni bunların hamısı bir mənəbdən qidalanan adamlardır. Onların hamısı dünyanın hər yerinə səpələnmiş, Azərbaycanı gözü götürməyən erməni lobbisindən və erməni xüsusi xidmət orqanlarından faydalanırlar. Hətta bu gün bilməlisiniz ki, Leyla Yunusun, nəinki Antalyada, eləcə də, Ermənistanda da evi var. C.Həsənlinin qızının qaynatasının, yeni onun qudasının İrəvanda "Armeniya" mehmanxanasının yaxınlığında "Ani" restoranının yanında böyük mülk və biznesi var. Yəni, bunların hamısı bir adamlardır. Cəmil Həsənli də, Ə.Kərimli də İ.Qəmbər də, L.Yunusu müdafiə edən hər kəs, Azərbaycan əleyhinə işlədikcə, on-

İkinci şans da üzlərinə gülmədi

Sertifikasiyadan kəsilən müəllimlərin
əmək müqaviləsinə xitam verildi

Ötən il ilk dəfə təşkil olunan sertifikatlaşdırma prosesində 11 211 nəfər ibtidai sinif müəllimi iştirak edib və bu prosedə 97 faiz davamiyyət qeydə alınıb. Ötən günlərdə 743 müəllim sertifikatlaşmadan keçə bilmədiyinə görə onlarla bağlanmış əmək müqavilələrinə xitam verilib. Müəllimlərə daha bir il şans verildi-yi və hazırlaşmaları üçün Elm və Təhsil Nazirliyinin bütün lazımı dəstəyi göstərdiyi iddia edilir. Prosesi uğurla tamamlayaraq 51-60 bal toplamış 3163 müəllimin vəzifə maaşına 35 faiz, 30-50 bal toplamış 5624 müəllimin vəzifə maaşına isə 10 faiz əlavə edilib.

Şabran rayonu, Pərviz İdrisov adına Ağbaş kənd tam orta məktəbinin pedaqoqu Balabəy Quliyevin sözlərinə görə, sertifikatlaşdırma keçə bilməyən müəllimlərin əmək müqaviləsinə xitam verilməsi kədərlidir: "Bir çoxları, hətta toy-bayram edir. Axı nəyə sevinirsiniz? Bir müəllim tanıyıram, ibtidai sinif müəllimidir. 4-cü siniflər arasında keçirilən monitorinqdə onun sinfi yüksək nəticə göstərmişdi. Şagirdlərin oxu bacarıqları əla, riyazi bilikləri əla, tərbiyələri nümunəvi.

fessor o gənci elə müdafiə etdi ki, komissiya üzvləri bu həkim kəsdiklərinə görə sanki peşman oldular. Hələ indiyə kimi mən şəxsən imtahanndan kəsilib işsiz qalan həkim tanıyıram. Bilirsiz niyə? Çünki onların həmkarları bu məsələni məxfi saxlayırlar. Biz nə edirik?"

Müsahibimiz sertifikatlaşdırma keçə bilməyən müəllimləri hədəfə alan in-

Amma müəllimə sertifikatlaşdırma keçə bilmədi. Bu nədir, axı niyə belə oldu anlamaq olmur".

Pedaqoq deyir ki, indi "müəllim savadsızdır, hamını kor qoyacaq" kimi fikir formalaşmışdır. "Gəlin belə danışaq, ali məktəblərin diplom verdikləri müəllim necə savadsız ola bilər? Bəs 5 il ali məktəb bu müəllimlərə savad verib axı, bu müəllimlər diplom alıblar axı. Müəllimə "savadsız" demək ədəbsizlikdir. Bir dəfə TV kanallarının birində həkimlərlə onları sertifikatlaşdırma keçirənlər birgə verilişdə dəvət olunmuşdular. Mən həkimlərimizin birliyinə, sertifikatlaşdırma komissiyasının üzvlərinə qarşı ittihamlarına qulaq asdıqca onların həmrəyliklərinə valeh oldum. Verilişdə sertifikatlaşdırma keçə bilməyən bir gənc həkim də iştirak edirdi. Pro-

sanlar barədə danışdı: "Statusları və şərtləri oxuyanda inana bilmirsən ki, bunları yazanlar müəllimlərdir. Nəyi müzakirə edirsiniz? Kəsiliblər, deməli, işləməyəcəklər. Bu biyabırçılıq nəyə lazımdır? Təhqir edirsiniz, tənqid edirsiniz, az qalmırsınız ki, tələb edirsiniz ki, edam olunsunlar. Heç maddi vəziyyəti fikirləşməyə, onların psixoloji vəziyyətindən xəbəriniz var? Bir daha qeyd edirəm, "gələcəyimiz", "uşaqlarımızı kor günə qoyurlar" və s. fikirləri təkrarlamayın şərh yazanda. Bu fikirləri niyə sertifikatlaşdırma qabaq 3-4 il bundan əvvəl demirdiniz? Hətta kəsilən müəllimlər üçün hədiyyələr də alırdınız. Onların hamısı mənə aiddir. Artıq bu müəllimlərin işinə xitam verilib. Müzakirələrinizə, onları lincələməyinizə ehtiyac yox-

dur. Bu heç də qəhrəmanlıq sayılmır. Yaxşı olardı ki, kəsilən müəllimlərə MİQ-də iştirak etmək imkanını yaradılsın. Kim hər şeyə yenidən başlamaq istəyirsə hazırlaşsın imtahan versin".

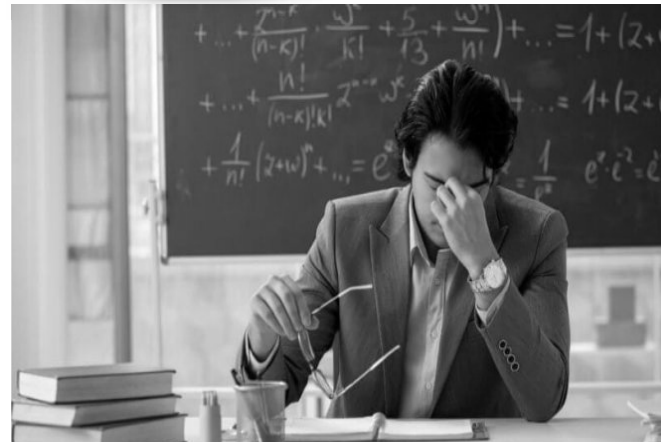
Azərbaycan dili və ədəbiyyat müəllimi Elgün Əfəndiyevin sözlərinə görə, sözügedən məsələ ilə bağlı bir çox müəllimlər Elm və Təhsil Nazirliyini baltalamaqla məşğuldurlar: "Bir dəfə də günahı özünüzdə axtarın, əziz müəllimlər. Öz üzərində işləməyən müəllim getsin başqa işlə məşğul olsun. Sistem idealdır demirəm, sadəcə, bilik səviyyəsi yerlə sürünən müəllimləri də az tanıyıram. Sertifikasiyaya hazırlıq prosesində kar və cingiltili samitləri ayıra bilməyən müəllimləri az görməmişəm. İşlədiyi KSQ-ni düzgün yoxlamayan

müəllimlərdən danışmıram hələ. Bu, dəhşətli bir şeydir bir müəllim üçün. Ona görə də ETN yaxşıdır, amma düz etmir. Daha doğrusu, kəsilənlərin işdən çıxarılmasını yaxşı edir, amma onların yenidən MİQ yolu ilə işə qayıtmasını düz etmir.

yoxdu. İddia edirlər ki, vaxtı çatdırıb bilməyiblər imtahanda, bu, özünü böyük problemdir. Bəs sinifdə 45 dəqiqədə dərsi necə çatdırır, maraqlıdır. Əgər bu müəllimin oxuyub anlaması zəifdirsə, uşağa nə öyrədir? O ki qaldı müəllimin kredit borcuna və ya güzəranına. Guya müəllim olmayıb fəhlə olanın borcu ola bilməz? Nə əlaqəsi var bunun dərslə?"

Müəllimə deyir ki, cəmiyyət olaraq başa düşməliyik ki, indi dövr çox sürətlə inkişaf edir və biz bu sürətə ayaq uydura biləcək savadlı kadrkar yetişdirməliyik. Millətimizin, cəmiyyətimizin, xalqımızın sabahı bu savadlı kadrlardan asılıdır. Nə vaxta qədər bizim kasıb xəstəmiz yaxşı müalicə üçün xaricə getməyə və bunun üçün ianə toplamağa məcbur qalacaq? Bizə savadlı həkimlər, mehaz və təndə lazımdır. Eləcə də bütün sahələrdə. Bünövrəsi kor olmuş uşağı elə bilirsiz düzəltmək olur? Əsla! İşləyən müəllimlər yaxşı bilir. Aşağı sinifdən zəif gələn uşaqlardan heç vaxt yüksək nəticə almaq olmur. Əgər o uşaq fitri istedad deyilsə. İllərlə sistemli öyrənilən biliklə daha yaxşı uğur əldə etmək olur, nəinki 10-11 də öyrənilən. Ona görə də bu məsələyə bu qədər barmaqarası baxmaq qətiyyəni yolverilməzdir. Sertifikasiya bu gün elan olub, sabah keçirilməyib. Bir il əvvəldən öyrənməli idi, bir il də kəsildəndən sonra. Əgər bir müəllim iki il 30 balı keçə bilmirsə, bu, sözün bitdiyi yerdir".

Çünki bu, təh-

silidir. Təhsillə zərər görmək olmaz. Başqa sahələrdə gəzənmək olar, amma təhsildə qətiyyəni. İnandırmaq ki, sertifikatlaşdırma prosesi təhsilin inkişafına təkan verəcək. Axı bu müəllimlərə ETN ikinci şansı verir və yenə də kəsiliblər. Buna baxmayaraq, hamını da borclu çıxarırlar. Təhsildən uzaqlaşmaları əla addımdır.

Pedaqoq Selcan Ağazadənin sözlərinə görə, tibbdə və təhsildə gəzənmək olmaz. "Bəzən kompüterlə işləməyi bəhanə göstərirlər. Müəllim bir il əvvəldən bilirdi ki, gələn il imtahan verəcək. Bircə ay, hər axşam oturub cəmi 10 dəqiqəsini ayırırdı, çoxdan öyrənmişdi kompüterlə işləməyi. Bir də ki, imtahan zamanı orada proqram tərtib etmirsən. Bir nöqtəyə tiklənirsən, vəssalam. Yeni orada tragik heç nə

ziyyətinə dair komissiya təşkil olunması da yaxşı addım olardı. Orta yaş müəllimləri kişi, qadın hormonal problemləri şagirdlərin üzərində ciddi hiss olunur: "Düşünün, şagirdin keçid dövrü ilə müəllimin keçid yaş dövrü üst-üstə düşdüüyü üçün ciddi psixoloji çatışmazlıqlar yaşanır. Kişilərdə andropoz, qadınlarda menopoz prosesi ağır keçir. Bu da məktəb və universitet müəllimlərində özünü ciddi göstərir. Əslində, bu problem hər sahədə hiss olunur. Amma müəllimlər toplumun ən kasıb xidmət verəni olduğu üçün, bu dövrdə psixoloji və bioloji müalicəyə gücü çatmır. Amma istənilən sahədə imtahan varsa, detallı hazırlaşmaq lazımdır deyərək düşünürəm".

Lalə Mehranlı

Bunu hər kəs bilsin: Soyuducuya yarıya bölünmüş limon qoysanız, görün nə olur...

Biz adətən, doğranmış limonları soyuducuda saxlayırıq ki, xarab olmasın. Amma görün, soyuducuda yarıya bölünmüş limonlar nəyə səbəb olur. Sherg.az türk mediasına istinadən təfərrüatlar təqdim edir...

Adətən, limon dilimlərini soyuducuya qoyuruq ki, müxtəlif vaxtlarda istifadə edə bilək. Ancaq bu saxlama üsulu, əslində, sağlamlıq problemləri yaradır. Kəsilmiş limonları soyuducuda saxlamaq nə qədər məntiqli səsənsə də, əslində, bir o qədər zərərli olduğunu unuduruq. Limonun sağlamlığa faydaları onun təsir etdiyi müsbət cəhətləri saymaqla bitmir.

C vitamininin böyük bir qaynağı olan limon həzm sistemini, xüsusən də immunitet sistemini tarazlaşdırır və üstəlik, bir çox xəstəliklərin qarşısını ala bilər. Eyni zamanda limon dəri və ağız sağlamlığı üçün çox təsirli rol oynayır.

Hər növ limon bir çox yemək alternativini üçün istifadə edilə bilər. Yeməklərdə, şorbalarda, salatlarda və çaylarda istifadə etmək üçün yarıya bölünmüş limonlar adətən soyuducuya qoyulur. Qalan limon dilimlərini qorumaq istəsək də, bu, əslində, insan orqanizmi üçün zərərli bir hərəkətdir. Əvvəl kəsilmiş limonu soyuducuda saxladığınız zaman limonun açıq hissələri nəfəs almağa və zərərli maddələri özünə çəkməyə başlayır.

Soyuducuda saxlanılan limonun daha sonra istehlak edilməsi sinir və həzm sisteminə mənfi təsir göstərir. Soyuducuda saxlanılan limonlar zamanla öz təsirini itirir. Bu

səbəbdən limonu bir gecə belə soyuducuya qoymamalıdır. Dilimlənmiş və ya doğranmış limonları soyuducu çantada və ya bankada saxlamaq daha doğrudur.

Limon bütövdürsə, soyuducuda saxlamağın heç bir zərəri yoxdur. Bununla belə, dilimlənmiş limonları necə saxladığınıza diqqət yetirməlisiniz. Saxlama qabına qoyub soyuducuda saxladığınız limonlar maksimum 4 gün qala bilər.

Limonu daha uzun müddət saxlamaq istəyənlər dərin dondurucuda bütöv saxlaya bilərlər. Eyni zamanda, limonu təkə soyuducuda deyil, təbii günəş işığı olmayan sərin yerlərdə də saxlamaq olar. Soyuducuya qoyulacaq kəsilmiş limonlar hava ilə təmasdan uzaqlaşdırılmalıdır. Bu səbəbdən limonları saxlamaq üçün alüminium folqadan da istifadə etmək olar.

Keçmiş məhkumdan "Kalaşnikov" avtomatı götürülüb

Füzuli Rayon Polis Şöbəsinin əməkdaşları tərəfindən keçirilən əməliyyat-axtarış tədbirləri nəticəsində Salyan rayon sakini, əvvəllər məhkum olunmuş Natiq Zülfüqarov Horadiz şəhəri ərazisində saxlanılıb. Onun əlindeki çantaya keçirilən baxış zamanı 1 ədəd "AK-74" markalı avtomat, 30 ədəd patron və 2 ədəd silindr formalı partlayıcı fişəng aşkar edilərək götürülüb.

Bu barədə DİN-in mətbuat xidmətinin Bərdə regional qrupundan bildirilib.

Məlumatla görə, həmin şəxs dindirilmə zamanı silah-sursatı bir müddət əvvəl tapdığını və rayon ərazisində basdıraraq gizlətdiyini bildirib. O, daha sonra silah-sursatı gizlətdiyi yerdən götürərək yaşadığı Salyan rayonuna aparmaq istəyərkən polis əməkdaşları tərəfindən saxlanılıb.

Faktla bağlı Füzuli RPŞ-də cinayət işi başlanılıb, araşdırmalar davam etdirilir.

Bu ölkədə dilənçilər 10 min funt - sterlinq qazanırlar

İngiltərənin "The Sun" nəşri maraqlı araşdırma aparıb. Məlum olub ki, İngiltərənin Cənub-Qərb bölgəsinin isti suları ilə məşhur olan Bat şəhəri küçələrindəki dilənçi dəstəsi ölkə gündəmində yer alıb. 10 nəfər qadın və kişidən ibarət dəstə bütün küçəyə yayılaraq ətrafdakılardan pul istəyir. Günün sonunda isə lüks maşınlarına minərək ərazini tərk edirlər. Dilənçi dəstəsinin fırıldaqçılıq əməlləri anbaan ifşa edilib.

Araşdırmaya görə, bir dilənçinin gündəlik qazancı 50 funt-sterlingdən çox olduqda, həftəsonları və axşam saatlarında bu rəqəm 500 funt-sterlinqə çata bilər. Onların aylıq qazancları təxminən 10 min funt-sterlinqə qədər olur.

"SƏS" qəzetinə abunə kampaniyası davam edir!

«SƏS» QƏZETİNƏ
ABUNƏ OLMAQ İSTƏYƏNLƏR
AŞAĞIDAKI YAYIM
ŞİRKƏTLƏRİ İLƏ ƏLAQƏ
SAXLAYA BİLƏRLƏR

1. Azərpoçt Poçtdaşıma Mərkəzi – 0125984955, 0552004544
2. Azərmətbuat Yayım MMC – 0124411991, 0124404694
3. Səma Mətbuat Yayım – 0125940252, 0503336969
4. Pressainform MMC – 0125115191, 0504560835, 0553156002
5. Qaya Mətbuat yayım – 0125667780, 0502352343
6. Qasid Mətbuat Yayım – 0124931406, 0124938343
7. F.Ş.Ruhid Hüseynov – 0124349301, 0505357898
8. Ziya LTD – 0124977696, 0503067744

1 nüsxə 1 aylığı 13.20 AZN

6 aylıq 79.20 AZN

1 illik 158.40 AZN

ABUNƏÇİLƏRİMİZİN
XİDMƏTİNDƏYİK
Müraciət, şikayət, yazı,
təbrik və başsağlıqlarınızı
dərc etməyə hazırıq!

“Qalatasaray”ın sabiq futbolçusu Yesse Sekidikanın karyerasını Azərbaycanda davam etdirəcəyi dəqiqləşib. Türkiyə mətbuatının yazdığına görə, artıq 27 yaşlı hücumçu "Sabah"la anlaşılıb.

Avqustun son günündə "Eyüpspor"la müqavilə müddəti başa çatan nigeriyalı hazırda azad agent statusu daşıyır. Bundan yararlanan "Sabah" onunla müqavilənin şərtlərini razılaşdırmağı bacarıb. Sekidika tezliklə bakılıqlarla münasibətləri rəsmiləşdirəcək.

Qeyd edək ki, forvard 2019-cu ilin əvvəlində "Nef-tçi"nin Antalyadakı təlim-məşq toplanışına qoşulmuş-

Keçmiş "Qalatasaray"lı "Sabah"a keçir?

du. "Ağ-qaralar"ın həmin vaxtkı baş məşqçisi Roberto Bordin onun hazırlıq du-

rumundan razı qalmadığını, rəhbərlik müqavilədən imtina etmişdi.

Baş redaktor:
Bəhrüz Quliyev

Ünvanımız:
Bakı şəhəri,
Üzeyir Hacıbəyov
küçəsi, 66.

Şəhadətnamə: № 022492
http://www.ses-news.az
http://www.sesqazeti.az
E-mail: ses@sia.az

"ƏLİNCƏ" AZƏRBAYCAN KEYRİYYƏ
CƏMIYYƏTİNİN ORQANI.
QƏZET 1991-Cİ İL
YANVARIN 11-DƏN ÇIXIR
Tel: 598-33-90
Faks: 493-11-62

Redaksiyanın mövqeyi
ilə müəllifin mövqeyi
üst-üstə düşməyə bilər.

Qəzet bazar və
bazar ertəsindən
başqa hər gün
nəşr olunur

Tiraj: 4000